

Yerleşik Yabancıların Türkiye Turizmine Etkileri: Marmaris İlçesi Örneği

The Impacts of Local Residents on Turkey Tourism: Marmaris Sample

Öğr. Gör. Gizem Özgürel
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Marmaris TMYO
E-posta: gizemozgurel@mu.edu.tr
Orcid Id: 0000-0002-1161-3721

Prof. Dr.Cevdet Avcıkurt
Balıkesir Üniversitesi
Turizm Fakültesi
E-posta: avcıkurt@balikesir.edu.tr
Orcid Id: 0000-0002-9169-9767

Öz

Günümüzde yaşanan sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal gelişme ve değişimler hem ulusal, hem de küresel ölçekte göç hareketlerine yön vermektedir. Türkiye açısından özellikle son yıllarda ülkenin sayfiye yerlerine yerleşme amacıyla gelen yabancı sayılarındaki artış Muğla İli Marmaris İlçesi'nde de etkisini göstermektedir. Literatürde "yerleşik yabancı" olarak ifade edilen; T.C. vatandaşı olmayan, hayatının belli bir döneminde Türkiye'de ev alarak ya da kiralarak yerleşen ve yılın büyük bir bölümünü Türkiye'de geçiren bireylerin Marmaris turizmine yönelik etkilerini belirlemek çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, gereksinim duyulan veriler, Muğla İli Marmaris İlçesi'nde yaşayan yerleşik yabancılarla derinlemesine görüşme yapılarak, yarı yapılandırılmış soru formu aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yerleşik yabancıların; %81,48'i beş yıldan fazla süredir Marmaris ilçesinde yaşamakta, tamamı yöreye gelen turistlerle etkileşim içerisine girmekte ve %96,3'ü yurtdışındaki tanıdıklarına Marmaris'i önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Emekli Göçü, Marmaris, Turizm Etkileri, Yaşam Biçimi Göçü, Yerleşik Yabancı.

Abstract

Nowadays, social, cultural, economic, political developments and changes give rise to migration movements both nationally and globally. In terms of Turkey, the increase in the number of foreigners who arrive for the purpose of settlement in the country's holiday places in recent years take its effect in Marmaris district of Muğla. To determine the effects of individuals who are stated as a "local resident" in the literature and individuals who are not T. C. citizen, settled in Turkey in a certain period of their lives by hiring or renting and spent at least half of the year in Turkey in terms of Marmaris tourism is the main purpose of the study. In this study, qualitative research method was used, data needed were obtained via semi structured questionnaire and interviews with local residents who live in Marmaris, district of Muğla. According to the results of the survey, 81,48% of local residents have been living for more than five years in Marmaris district, all of them interact with tourists coming to the region, and 96.3% of them suggest Marmaris to their acquaintances abroad.

Key Words: Lifestyle Migration, Marmaris, Resident Foreigner, Retirement Migration, Tourism Effects.

1. Giriş

Günümüzde ulaşım, iletişim alanında yaşanan hızlı teknolojik gelişmeler ve değişimler uluslararası turizm hareketlerine yön vermeye ve şekillendirmeye devam etmektedir. Her geçen yıl artan uluslararası turist sayısı 2016 yılında yaklaşık 1,2 milyara ulaşmıştır (UNWTO, 2016). Uluslararası turistler çeşitli amaçlarla dünya üzerindeki birçok farklı destinasyona seyahatler gerçekleştirmişler ve birbirinden farklı deneyimlerle ülkelerine dönmüşlerdir. Uluslararası turistlerden bir kısmı; geçmiş yıllarda bir turist olarak ziyaret ettikleri destinasyonları; yılın daha büyük bir bölümünü geçirebilecekleri, ikamet edebilecekleri, daha konforlu bir yaşam sürebilecekleri ve yaşamlarının sonuna kadar yaşayabilecekleri alanlar olarak görmeye başlamışlardır. Turistler geçmiş deneyimlerinin ışığında, daha önceden ziyaret ettikleri destinasyonlarda uzun süre kalarak ve/veya yerleşerek uluslararası göçlerin yeni özneleri olarak rollerini oynamaktadırlar. Turizm hareketlerine bağlı olarak ortaya çıkan bu farklı göç dalgası, turizm destinasyonlarında yarattığı etkiler nedeniyle incelenmesi gereken bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye günümüzde göç veren bir ülke konumundan görece uzaklaşarak, geçiş güzergahı olan ve göç alan bir ülke konumuna ulaşmıştır. 1980'lerde başlayan turizm gelişimi, bugün uluslararası turistlerin tercih ettiği seçkin bir destinasyon olarak Türkiye'yi, dünya turizminde üst sıralara taşımıştır. Sahip olduğu doğal ve el değmemiş çekicilikleri, coğrafi konumu, ılıman iklimi, tarihi ve kültürel zenginlikleriyle Türkiye, 1990'lı yıllardan itibaren emekli ve yaşam biçimi göçmenlerinin hedef ülkeleri arasında yerine almıştır. Türkiye'nin ön plana çıkmasında; Akdeniz çanağındaki İspanya, İtalya, Malta, Yunanistan gibi ülkelerde taşıma kapasitesi sorunlarının baş göstermesi etkili olmuştur. Temiz bir çevre, sakinlik, daha uygun yaşam koşullarına ulaşmak isteyen, refah arayan emekli ve yaşam biçimi göçmenleri, göç ettikleri ülkelerde yaşadıkları problemlerden dolayı bu ülkelere ayrılarak Türkiye'ye yönelmişlerdir. Bir diğer taraftan doğrudan kaynak ülkeden ayrılarak Avrupalı ve Rus emekli ve yaşam biçimi göçmenlerinin de hedef destinasyonlarından biri Türkiye olmuştur. Bu yönelimlerinde; geçmiş turistik deneyimlerinin ve buralara öncesinde yerleşmiş olan tanıdıklarının tavsiyelerinin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Türkiye'nin turizm açısından önemli destinasyonlarının bulunduğu, Güney Ege ve Batı Akdeniz kıyıları emekli ve yaşam biçimi göçmenlerinin beklentilerini karşılayacak potansiyellerinden dolayı hedef yerleşim yerleri arasında üst sıralara çıkmıştır.

Çalışmanın temel konusu, Türkiye'deki yerleşik yabancıların sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel açıdan yöre turizmine etkilerini tartışmaya açmaktır. Dünyada "emekli göçleri", "iklime bağlı göç", "son durak göçü", "yaşam biçimi göçü" gibi farklı isimlendirilen, sınırları tam olarak çizilemeyen ve incelenen konunun, bu çalışmada hepsini kapsayacak biçimde incelenmesi uygun görülmüştür. Yabancı göçmenlerin bir başka ifadeyle yerleşik yabancıların Türkiye turizmine etkilerinin neler olduğunun belirlenmesi çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Bu bağlamda çalışma kapsamında; ilk olarak göç olgusu, uluslararası göçler, emekli ve yaşam biçimi göçleri, yerleşik yabancı kavramı, yerleşik yabancıların yöre turizmine sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel etkileri ile ilgili literatür incelenmiştir. Devam eden kısımda; Türkiye turizmi açısından önemli bir destinasyon olan ve son yıllarda artan yerleşik yabancı sayısı ile dikkati çeken Muğla İli Marmaris İlçesi'nde yapılan araştırmanın bulgularına ve yorumlarına yer verilmiş, sonuç ve tartışma bölümünden sonra öneriler sunulurken çalışma tamamlanmıştır.

2. Literatür Taraması

2.1. Göç ve Yerleşik Yabancı Kavramları

2.1.1. Göç Kavramı

Göç hareketlerinin başlangıcı insanlık tarihi kadar eski olmasına rağmen içinde bulunduğumuz yüzyılda göç; Papastergiadis'e (2000) göre yer değiştirmenin kalıcılığa dönüşmesine vurgu yapılarak "Göç Türbülansı"; Castles ve Miller'a (2008) göre ise küreselleşme ve yaşanan yoğun hareketlilik nedeniyle "Göç Çağı" olarak adlandırılmaktadır (Papastergiadis, 2000; Castles ve Miller, 2008). Dünya üzerinde yaşanan göç hareketlerindeki yoğunluk; göçün nedenleri (zorunlu göç-gönüllü göç), amaçları (çalışma, sığınma, yatırımcı, refah, emekli, yaşam biçimi) ve yöntemi (yasal göç-yasa dışı göç) gibi unsurların yeniden yorumlanmasını ve tanımlanmasını gerekli kılmaktadır.

Göç kavramı Türk Dil Kurumu'nda; "ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2017). Bir kişi ya da grubun yaşadığı yeri kalıcı olarak değiştirmesi olarak ifade edilen göç; "uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde bir yerden başka bir yere giderek yer değiştirme" olarak tanımlanabilmekte ve süresi, yapısı ve nedenine bakılmaksızın insanların yer değiştirmesi sonucunu doğuran nüfus hareketleri de bu kapsama dahil edilmektedir (IOM, 2009).

Türkiye'de 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na göre göç; "Yabancıların, yasal yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını ve Türkiye'den çıkışını ifade eden düzenli göç ile yabancıların yasa dışı yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını, Türkiye'den çıkışını ve Türkiye'de izinsiz çalışmasını ifade eden düzensiz göçü ve uluslararası korumayı" kapsayacak biçimde tanımlanmaktadır. Aynı kanun kapsamında yabancı kavramı; "Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişi" olarak tanımlanmaktadır (www.goc.gov.tr, 2016).

Göç toplumsal ve ekonomik dönüşümlerin bir sonucu olarak ortaya çıktığı için bir sonuç, göçün kendisi de toplumsal ve ekonomik dönüşümlere katkıda bulunan bir etken olduğu için bir neden olarak değerlendirilmektedir (İçduygu ve Sirkeci, 1999). Kane göre göç, ne negatif ne de pozitif bir olgudur (Kane, 1995:2, akt., Yılmaz, 2014). Göç olgusu ile ilgili bilinen ve üzerinde farklı disiplinler tarafından çalışılması gereken husus, hem göç veren kaynak ülke hem de göç alan hedef ülkede yarattığı etkiler olduğudur. Göçün sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel etkilerinin kaynak ve hedef ülkeler açısından çok yönlü olarak irdelenmesi, ortaya çıkan etkilere uygun politikalar geliştirilerek, plan ve uygulamalarla pozitif değerler yaratılması ülkeler için bir gerekliliktir.

2.1.1.1. Uluslararası Göç

Uluslararası göç; "kişilerin daimi olarak yerleşmek ya da belirli bir süre yaşamak üzere menşe ülkelerinden veya mutad olarak ikamet ettikleri ülkeden ayrılarak bir başka ülkeye geçici ya da kalıcı olarak gitmeleri" şeklinde tanımlanabilir (IOM, 2009). Göç hareketinin, farklı ülkeler arasında gerçekleşmesi "dış göç" bir başka ifade ile "uluslararası göç" olarak ifade edilmektedir. İnsanları doğdukları ve yaşamlarını sürdürdükleri ülkeyi değiştirmeye iten pek çok neden bulunmaktadır. Bu nedenleri aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür. Bunlar (Aksoy, 2012):

- **İklim kaynaklı göçler:** Kişilerin iklim ve doğaya bağlı olarak, kuraklık, kıtlık, sel gibi felaketlerden kaçması sonucu gerçekleşen göçlerdir.
- **Ekonomik kaynaklı göçler:** Kişilerin daha fazla gelir elde etmek ve daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak amacıyla yer değiştirmelerine sebep olan göçlerdir.
- **Siyasal kaynaklı göçler:** Ülkeler arasındaki siyasi yönetim farklılıkları, savaş, terör, baskı ve zulüm gibi insan yaşamını ve güvenliğini tehdit eden olayların yol açtığı göçlerdir.
- **Eğitim amaçlı göçler:** Kişilerin akademik başarılarını artırmak, kaliteli eğitim görmek amacıyla gerçekleştirdikleri göçlerdir.
- **Beyin göçü:** Özellikle az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerdeki nitelikli işgücünün daha iyi çalışma koşullarına ulaşmak, daha iyi bir konum ve daha fazla gelir elde etmek amacıyla gelişmiş ülkelere yaptıkları göçlerdir.
- **Emekli göçü:** Emekli olmuş bireylerin, yaşamlarının geri kalan kısmını daha rahat bir biçimde geçirebilmek için, geçmişte turist olarak ziyaret ettikleri ve beğendikleri yerlere gerçekleştirdikleri göçlerdir.
- **Yaşam biçimi göçü:** Turizm hareketleriyle yakından ilişkili olan, genellikle gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere akışın olduğu, insanların yaşam tarzı arayışına cevap veren göçlerdir. Görece varlıklı insanların; uygun iklimsel şartların bulunduğu, yaşam maliyetlerini azaltıp yaşam kalitelerini artıracakları yerlere gerçekleştirdikleri göçlerdir (Spalding, 2013).

Türkiye; Asya ve Avrupa kıtaları arasında bir köprü olması, kıta özelliği gösteren flora ve faunası, eşsiz çekicilikleri, kültürel mirası, ekonomik fırsatları ile göçün pek çok şekli için hedef bir ülke olarak her geçen gün önemini artırmaktadır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum süreci kapsamında gerçekleştirdiği yasal değişiklikler, bir başka ifadeyle 2003 yılında yabancıların Türkiye'de mülk edinimini daha kolay hale getiren yasal düzenlemeler, yabancıların gayrimenkul alımlarını ve yerleşim eğilimlerini artırmıştır. Bu düzenlemeler ile Türkiye kapılarını pek çok Avrupalı ve Rus göçmene açmıştır.

2.1.1.2. Emekli Göçü ve Yaşam Biçimi Göçleri

İnsan ömrünün uzamasına paralel olarak uluslararası alanda emekli göçü, geçmişte az gelişmiş ülkelere gelişmiş ülkelere olan göç algısını hem niteliksel hem de niceliksel olarak değiştirmiştir (Kaiser, 2007). Uluslararası emekli göçü, kesin hatlarla tanımlanması zor, heterojen ve diğer göç çeşitleriyle iç içe geçen bir durum arz etmektedir (Williams vd., 1997).

Emekli göçü kavramı; literatürde özellikle rahatlığa dayalı göçler (amenity migration), yaşlı göçleri (elderly migration), emekli göçleri (retirement migration) başlıkları altında incelenmektedir. Emekli göçleri, bireyin hayatının emeklilik sonrası yıllarında yaşamını nasıl geçireceğini, nerede yaşayacağını ya da nelerle meşgul olacağını şekillendiren ve bu doğrultuda yaşamlarına yön veren bir hale gelmiştir.

Emekli göçleri, bir taraftan göçün nedenleri ve sonuçları, diğer taraftan göç hareketine katılan bireylerin yaş ve ekonomik durum gibi özellikleri bakımından ayırt edici farklılıklar göstermektedir. Uluslararası emekli göçü, genellikle akışkanlık içeren kaynak ülke ve hedef ülke arasında gidiş gelişlerin olduğu karakteristik bir özellik göstermektedir. Bir başka ifadeyle uluslararası göç hareketlerine katılan kişiler, emekliler genellikle yılın tamamını değil, önemli bir kısmını göç ettikleri ülkede geçirmektedirler. Bundan dolayı göç literatüründe emeklilerin gösterdiği bu akışkanlığı göç olarak nitelendiren akademisyenler yanında belli bir turizm çeşidi olarak değerlendirilen akademisyenler de bulunmakta, dolayısıyla bir fikir birliğinden söz etmek

mümkün olmamaktadır. İçduygu ve arkadaşları (2014), Türkiye'deki emekli Avrupalıların neredeyse tamamının oturma izni sahibi olarak ikamet etmeleri, büyük çoğunluğunun satın aldıkları evlerde oturmaları ve ortaya çıkardıkları sonuçların önemleri nedeniyle turist değil, yerleşik yabancı olarak değerlendirilmelerinin daha yerinde olacağı görüşünü dile getirmektedirler (İçduygu vd., 2014).

Son yıllarda gönüllü olarak gerçekleştirilen, birçok farklı özellik gösteren turizm kaynaklı bu tarz göçler için O'Reilly ve Benson (2009) şemsiye bir kavram olarak "yaşam biçimi göçü" kavramını önermişlerdir. Yaşam biçimi göçü; refah arayışında bulunan bireylerin, gönüllü olarak gerçekleştirdikleri, emekli olarak ya da olmadan, ev satın alarak ya da almadan; evde, teknede ya da karavanda tüm yıl veya yılın bir kısmı kalarak, iklimsel şartların uygun olduğu destinasyonlara yönelik gerçekleştirdikleri bir göç türüdür. İklimsel çekiciliğin önemli bir faktör olduğu yaşam biçimi göçü dünya çapında gözlenmektedir. Kanada ve ABD'den güneye, Kuzey Avrupa'dan Akdeniz kıyılarına ve Japonya'dan da Pasifik ve Avustralya kıyılarına doğru gerçekleşmektedir (Südaş ve Mutluer, 2008). Ancak iklimsel faktörler temel belirleyicilerden sadece biridir. Yaşam biçimi göçmenlerinin sahip olduğu ekonomik özgürlük de tek başına göçün belirleyicisi bir etken değildir. Ekonomik refahla birlikte, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan daha kaliteli bir yaşam sürdürmek isteyen göçmenler, zamansal ve mekânsal sınırlamalara meydan okuyarak, teknoloji ve modernitenin sunduğu tüm olanaklardan yararlanarak, yaşam güzergahları arasında gidip gelmektedirler.

2.1.2. Yerleşik Yabancı Kavramı

Turizmin dinamik yönünü oluşturan gezme ve seyahat anlamından öte, statik yönünü oluşturan destinasyonda geceleme-kalma eylemi son yıllarda görünüm değiştirmeye başlamıştır. Bir taraftan farklı ülkelerde vatandaşlığı olmadığı halde kalıcı bir şekilde yerleşen veya süreli olmasa da uzun süreli kalış davranışı sergileyen turist davranışları ortaya çıkmıştır. Bu durum kavramsal açıdan bazı karışıklıklar yaratarak, tanımlamaların yapılmasını güçleştirmiştir. Gittikleri destinasyonda kalış süresi ve biçimindeki farklılıklar, genellikle kaynak ülkede kazandıkları paraları harcamaları, literatürdeki bilinen turist tanımlamaları dışında olan bu durum için, "yerleşik yabancı", "yerleşik turist" gibi yeni kavramları ortaya çıkartmıştır (Sağır, 2011).

"Yerleşik yabancı" ve "yabancı" kavramı arasında farklılıklar bulunmaktadır. Yabancı kavramı; "*belirli bir devlet açısından, o devletin uyuğunda olmayan kişi*"yi tanımlamak için kullanılmaktadır (IOM, 2009). Türkiye'de ikamet etmeyen, sadece turistik veya başka bir nedenle Türkiye'yi kısa süreli ziyaret eden kişiler yabancı kabul edilmektedir (USAK, 2008).

Yerleşik yabancılar; "*daha önceleri Türkiye'de ikamet etmemiş ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmadığı halde, hayatının belli bir döneminde Türkiye'ye yerleşen, Türkiye'de mal-mülk edinen veya uzun süreliğine kiralayan ve yılın en azından yarısından fazlasını Türkiye'de geçiren kimse*"lerdir (USAK, 2008). Türkiye'ye gelerek genelde turizm destinasyonlarına yerleşen ve buralarda gayrimenkul satın almış olanlar, Türkiye'de kalmak ve fiilen yerleşmek niyetiyle gelmiş olanlar, Türkiye'yi kendi iradesi veya ailesine tabi olarak, şahsi hayatı için yakın ilişkiler kurduğu yer sayanlar, ekonomik faaliyetleri, toplumla irtibatları ve yaşamak için hayatlarının merkezi haline getiren yabancılar "yerleşmiş sayılan yabancı" olarak işlem yapılmakta, daha uzun süreli ikamet izni verilmektedir (www.iskanunu.com, 2016).

Yerleşik yabancı kavramı son yıllarda ifade edilmeye başlanmış bir kavram olup hukuki olarak tam bir tanımlaması ve karşılığı bulunmamaktadır. Ancak kavram,

sosyolojik açıdan önemli bir olguyu ifade etmektedir. Çünkü yöreye yerleşen yabancı süreç içerisinde kalıcı olarak yerleştiği ya da yılın büyük bir kısmını geçirdiği toplumda bir taraftan toplumsal yapı içerisinde değişikliğe neden olmakta bir diğer taraftan da kaynak ülkeden taşıdığı toplumsal kodları başta olmak üzere sosyal ve kültürel açıdan kendisi de değişikliğe uğramaktadır (Dirlik, 2009).

Yerleşik yabancılar özellikle Türkiye'nin batı ve güney kıyı kesimlerine yerleşmekte ve buralarda bir yoğunluk oluşturmaktadırlar. Bu yoğunlaşmanın nedeni olarak iklim ve turizm bağlantısı gösterilmektedir. Yerleşim alanları içerisinde Marmaris, Bodrum, Fethiye, Alanya, Antalya, Manavgat, Çeşme, Kuşadası ve Didim turizm destinasyonlarını saymak mümkündür.

2.2. Yerleşik Yabancıların Yöre Turizmine Etkileri

Turizmin kültürler ve coğrafi alanlar arası bir geçiş olması, turistin hem seyahat ettiği toplumu hem de kendi toplumunda etkiler yaratması, kurulan ilişkiler ağı ve bu ağ içerisinde ortaya çıkan karşılıklı etkileşimler, kültürden geleneğe, bilgiden değerlere pek çok yapıda değişikliklere neden olmaktadır (Sağır, 2011). Bu bağlamda, yerleşik yabancılar da; yerleştikleri destinasyonlarda sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel değişikliklere yol açmaktadırlar (USAK, 2008).

2.2.1. Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizm gerek turist gönderen gerekse turist kabul eden toplum üzerinde birçok etkiler yaratmaktadır. Bu nedenle sosyo-kültürel boyutları ile incelenmesi gereken bir olgudur. Benzer bir biçimde göç olgusu da toplumları etkilemekte ve toplumsal değişikliklere yol açmaktadır. Göç hareketiyle birlikte, turizm destinasyonlarında yerel halk, yerleşik yabancılar ile turistler arasında sosyal ve kültürel ilişkiler gerçekleşmekte ve ortaya çıkan bu ilişkiler sosyo-kültürel etkiler yaratmaktadır. Yerleşik yabancıların bireysel olarak sergiledikleri davranışlar, aile ilişkileri, yaşam tarzları, ahlaki tutumları, taşıdığı değerler yumağı ve yaşadığı topluma katkıları, sosyal ve kültürel etkiler biçiminde kendini göstermektedir.

Yerleşik yabancılarla; çarşıda, pazarda, restoranda karşılaşan, komşuluk yapan yerel halk zamanı ve mekanı paylaşmaktadır. Yabancılarla kurulan arkadaşlık, dostluk, komşuluk ilişkisi gibi yakın ilişkiler aralarında bilgi, görgü ve kültür alışverişi sağlamaktadır. Yerleşik yabancıların bulunduğu destinasyonlardaki yiyecek-içecek işletmeleri çeşitli milliyetlerden gelen yerleşik yabancıların yerel halk ile bulunduğu, birlikte vakit geçirdikleri yerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerel halkın çok dilli ve çok kültürlü bu yeni sosyal ortam içerisinde yabancı dil öğrenme isteği ve çabası da artmaktadır. Sosyal ortam yerleşik yabancıları temel seviyede olsa da Türkçe öğrenmeye teşvik etmekte, bu durum da yerel kültüre daha kolay entegre olmalarının ilk adımını oluşturmaktadır. Yerel halkın yerleşik yabancılar ile kurdukları sağlıklı ilişkiler; farklı kültürlere ve yaşam tarzlarına hoşgörü ile bakabilme anlayışlarını artırmaktadır. Ayrıca turistik deneyimleri ve kaynak ülkeye yönelik bilgi aktarımları yerel halkta merak ve farklı yerleri ziyaret etme isteği yaratmaktadır.

Yerleşik yabancıların yurtdışındaki eş, dost ve akrabalarına yöre hakkındaki olumlu izlenimlerini anlatmaları, bir tatil destinasyonu olarak yöreyi ve Türkiye'yi tavsiye etmeleri; Türkiye'ye yönelik ön yargıların kırılmasına, yöre ve ülke turizminin gelişimine ve tanıtımına katkılar sağlamaktadır. Yapılan bir röportajda Marmaris'te oturan Alman Elga Erika Stich 2 yıl kalmak için geldiği ilçeden kopamadığını, 10 senedir burada yaşamını sürdürdüğünü belirtmiştir. Marmaris'in doğası, denizi, çevresi ve insanlarıyla

“yaşanabilecek bir yer” olduğunu vurgulayan Stich, “*Burada doğayı çok beğendik. İnsanlar çok güler yüzlü ve mutlu olduğumuz için 10 sene kaldık. Bütün insanlara buraya gelmelerini tavsiye ediyorum. Fethiye, Marmaris, Bodrum, İzmir bütün sahil kentleri sessiz ve güvenli*” söylemlerinde bulunmuştur. Fransız Cecile Beal, 27 yıldır Türkiye’de yaşadığını belirterek, Türkiye’nin güvenli bir ülke olduğunu, “*Sadece Türkiye’nin belli bir yerinde değil dünyanın her yerinde bombalar patlayabilir, terör her yerde karanlık yüzünü gösterebilir, biz güvenli bir şekilde Marmaris’te yaşıyoruz. Kim gelmek istiyorsa buyursun gelsin. Burası her zaman huzurlu ve güvenli*” ifadelerini kullanmıştır (www. haberler.com, 2016).

Turizm destinasyonlarındaki yerleşik yabancılar, yerel halkın yanında destinasyonu ziyaret eden turistlerle de karşılaşmakta, temas etmekte ve birçok farklı paylaşımlar içerisinde bulunmaktadır. Gelen turistlerle iletişim içerisine giren yerleşik yabancılar; destinasyonu, yerel halkı, Türk kültürünü, çekiciliklerini ve turist/turistlerin merak ettiği her ne varsa anlatarak, açıklayarak, tıpkı bir turist rehberi gibi bilgi aktarmaktadırlar. Yerleşik yabancıların yöre turizmine katkılarını artırabilmek için turizme yönelik görüşlerinin öğrenilmesi, onları tatmin eden ya da tatmin etmeyen unsurların bilinmesi önemlidir. Elde edilen bilgiler başta yerel yönetimler olmak üzere tüm turizm paydaşlarına yeni bir bakış açış sunma ve gözden kaçırılan unsurları telafi etme olanağı sunacaktır. Yaşadıkları toplum içerisinde fikirleri önemsenen, önerileri dikkate alınan yerleşik yabancılar, aidiyet duygularının artmasına paralel olarak gönüllü turizm elçiliğine belki de bugüne kadar olandan daha fazla soyunacaklardır.

“Yerleşik Yabancıların Türk Toplumuna Entegrasyonu” başlıklı proje kapsamında yapılan araştırmada, yerleşik yabancıların ilgi duydukları konular bağlamında yüksek bir örgütlenme alışkanlıklarının olduğu saptanmıştır. Yerleşik yabancıların Türkiye’deki dernek ve benzeri oluşumlarının sayısı giderek artmaktadır. Bu nedenle yerleşik yabancıların sivil toplum geleneğini Türk toplumuna aktararak katkı sunabileceklerini söylemek yerinde bir ifade olacaktır (USAK, 2008).

Marmaris’te yerleşik yabancıların katıldıkları ve gerçekleştirdiği etkinliklerden bazıları aşağıda yer almaktadır:

- Marmaris’te yirmi yerleşik yabancıların vahşice katledilen Özgecan Aslan için fidan dikmesi (www.milliyet.com.tr, 2015),
- İkinci el eşya pazarı kurarak, çoğunluğunun İngiliz, İrlandalı ve İskoçların oluşturduğu yerleşik yabancıların kullanmadıkları eşyaları satarak yerli ve yabancıların bu pazarda buluşması (www.sabah.com.tr, 2013),
- Muğla Yöresinde Yaşayan Yabancıların Dayanışma Derneği ve Marmaris Belediyesi tarafından yapılan 1. Marmaris Noel Pazarı ile yabancıların yöresel yemekleri ve içeceklerinin yer aldığı, 350 adet hediyelik eşya standının kurulduğu pazar (www.hurriyet.com.tr, 2015),
- Muğla Yabancılar Derneği tarafından Marmaris Esnaf Odası Ahmet Altıntaş Kütüphanesine 3000 adet çeşitli dillerde kitap bağışlanması (www.marmarismanset.com, 2015),
- Marmaris’te yerleşik yaşayan 10 İngiliz vatandaşı, köpek barınağında iyileştirme çalışmaları yapmak için bir takım etkinlikler düzenleyerek, 6.000 TL gelir elde etmeleri, bu gelir ile barınak için gerekli malzemeleri satın almaları ve barınaktaki çalışmaları da kendilerinin üstlenmesi (www.haber3.com, 2013).
- Marmaris’te bir grup gönüllü yerleşik yabancı Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Marmaris TMYO öğrencilerine uygulama otelinde çeşitli departmanlarda uygulama yaptırarak İngilizce dil pratiklerini geliştirmeleri için yardımcı olmakta ve haftada 2 günlerini ayırmaktadırlar.

- Kamusal alanda az rol alan yerleşik yabancılar; “Muğla Yöresinde Yaşayan Yabancıların Dayanışma Derneği”ni kurmuşlardır. Sosyal, kültürel, sanatsal girişimlerde bulunma, kültürler arası uzlaşmayı sağlama, Muğla yöresinde yaşayan yabancıların ortak adresi olma amaçları ile kurulan dernek, birçok etkinlik ve toplantı düzenlemiş, yerleşik yabancıların kendilerini ifade edebildikleri, aidiyet duygularını besleyen sosyal bir platform olarak, etkili bir örgütlenme örneği oluşturmuştur.

Marmaris ilçesinde 2009 yılında nüfus 75.350 iken, 2015 yılında 89.630'a, 2016'da 90.187'ye yükselmiştir (www.tuik.gov.tr, 2017). 2009 yılında ilçede ikamet eden yabancı göçmen sayısı 2.076 iken 2016 yılında bu sayı 2.843 ulaşmış ve %36.9 oranında artmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2016). Bu artış oranı ile yerleşik yabancılar, demografik yapı üzerindeki etkilerinin incelenmesi açısından önemli bir husustur. Ayrıca, ikamet iznine sahip olmadan turist vizesini yenileyerek yaşayanların ve geçici göçmenlerin varlığı da hesaba katıldığında bu rakam çok daha yüksektir (Südaş, 2009). İlçe nüfusuna katılmış bu yeni grup, nüfusun yaş, milliyet ve dil kompozisyonunu değiştirmeye başlamıştır. Muğla Yöresinde Yaşayan Yabancıların Dayanışma Derneği Başkanı Halil Karanfiloğlu, “Muğla ve ilçelerinde derneğimiz tarafından yaklaşık 35.000 yabancı uyruklu kişi tespit edilmiştir. Resmi kayıtlarda geçici oturma izni alan 17.500 ve emlak alarak yaşayan 22.000 yabancı uyruklu mevcut. Yabancı uyruklularının en yoğun yaşadığı ilçeler; Bodrum, Marmaris ve Fethiye ilçeleridir.” ifadelerinde bulunmuştur (Gündoğan, 2015). Avustralya'dan ABD'ye, Rusya'dan İspanya'ya, İtalya'dan Fransa'ya kadar çeşitli ülkelerden yaklaşık 500 yabancı, Marmaris marinalarda yaşamaktadır. Kültürleri ve dilleri ayrı bu insanların ortak noktası, deniz tutkusudur Denizhaber (2013). Yaşam tarzı göçüne örnek teşkil edebilecek marinalarda yaşam, yerel halkta yeni yaşam biçimlerini gözlemlene, ortak tutku ve heyecanlarda birleşme ve kaynaşma olanağı yaratmaktadır.

Yerleşik yabancıların yukarıda sayılan olumlu sosyo-ekonomik etkileri yanında doğrudan ya da dolaylı olumsuz etkileri de bulunmaktadır. Turizm destinasyonlarında; reklam panolarından, afişlere, fiyat listelerinden işyerlerinin isimlerine kadar her yerde yabancılara yapılan satışlardan dolayı Türkçe dışında dillerde hazırlanmış materyaller kullanılması, Türkiye dışında sanki bir yabancı ülkedeymiş gibi bir tablonun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Yabancı kökenli birçok kelimenin gündelik hayatta kullanılması, Türkçeye geçmesi ise olumsuz bir diğer etkiyi oluşturmaktadır. Yerleşik yabancıların; eğlence biçimleri, yeme içme alışkanlıkları, para harcama davranışları ise ister istemez yerli halkı etkilemekte ve onlar da benzer davranışları sergileme eğilimi göstermektedir. Bu durum yerel halkta gösteriş etkisine ve doyumsuzluklara sebep olabilmektedir. Özellikle son yıllarda güvenli, havuzlu sitelerin yapılarak bir kısmının sadece yabancılara satılması, yerleşik yabancıların bir araya toplanmasına, yerel halktan uzaklaşmalarına ve kendi oluşturdukları ortamlarda yaşamalarına yol açmıştır. Yerel halkla temaslarını ve komşuluk ilişkilerini olumsuz etkileyen bu durum aslında günümüz yaşam biçiminin bir yansıması olarak destinasyonlarda da yüzünü göstermektedir. Bu durum Türkiye'ye yerleşmelerinde temel etkenlerden olan yerel halk ile olan ilişkilerinin, dostluklarının, site yaşamlarıyla biçim değiştirmesine, kendi içine kapalı yabancı gruplaşmalar oluşmasına yol açmaktadır. Toplumsal açıdan ortaya çıkan bu tabloyu kültürel bütünleşmeyi tehdit eden bir unsur olarak değerlendirmek mümkündür.

2.2.2. Ekonomik Etkileri

Yerleşik yabancıların ekonomik etkileri üzerine yapılan çalışmalar, yerleşik yabancıların ikamet ettikleri yörelerde ekonomik açıdan önemli etkiler yarattıkları

konusunda birleşmektedir (Balkır ve Kırkulak Uludağ, 2014). Sastry (1992) büyük çapta göç akışlarının ve göç eden bireylerin sahip oldukları ekonomik kaynakların bölge ekonomisinde geniş çaplı ve olumlu etkilerde bulunduğuna dikkat çekmektedir (Sastry, 1992). Fagan ve Lognino (1993) yabancıların emlak, finans, sağlık, rekreasyon, perakende satış gibi ürün ve hizmetlere yönelik talepleriyle bağlantılı olarak ekonomik etkilerinin “son derece olumlu” olduğunu vurgulamaktadır (Fagan ve Longino, 1993).

Türkiye’de sayıları her geçen yıl artarak devam eden yerleşik yabancıların, ülke ekonomisine doğrudan ve dolaylı olumlu ekonomik etkileri bulunmaktadır. Turizm, emlak, inşaat, perakende sektörü gibi birçok sektör için gelir ve istihdam artışına yol açan yerleşik yabancıların konut talepleri ve taşınmaz edinimleri en önemli ekonomik katkı olarak görülmektedir (Südaş ve Mutluer, 2008). Konut talebiyle birlikte yaratılan inşaat sektöründeki ek istihdam ve emlak piyasasında hem kiralama hem de emlak satın almalarından kaynaklanan işlemler yöre ekonomisinde hareketlilik yaratmaktadır. Yerleşik yabancılar, kaynak ülkeden emekli maaşlarını, mevduatlarını, elde ettikleri gelirleri yerleştikleri ülkeye transfer etmekte ve buralarda harcamaktadırlar (USAK, 2008). Yaratıtlıkları satın alma talepleri ile ev dizaynı, ev bakıcılığı, mülk işletmeciliği, özel okul, evcil hayvanlara yönelik işletmecilik gibi yeni ya da destinasyonda bulunmayan işlerin kurulmasına yol açmaktadırlar. Girişimcilik veya ücretli çalışma, yaşam biçimi ve emekli göçlerinde temel motivasyonlardan olmasa da genç yaş grubundaki yerleşik yabancıların iş yaşamlarını sürdürdükleri gözlemlenmektedir (Çil, 2013). Turizm sektöründe çalışan yerleşik yabancılar sahip oldukları dil yeterlilikleri, birikimleri ve becerileri ile yörenin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü açığının giderilmesinde de katkı sağlamaktadırlar.

Yerleşik yabancıların özellikle kıyı şeridi boyunca nispeten yerleşimin az olduğu kırsal alanları tercih etmeleri, buralarda kentleşmeyi hızlandırmakta, altyapı ve üstyapı yatırımlarını çoğaltmaktadır. Turistten yerleşik yabancıya dönüşen göçmen, herhangi bir turistin sağlayacağı ekonomik katkıdan çok daha fazlasını yerleştiği turizm destinasyonuna sağlamaktadır (Südaş, 2009). Yerleşik yabancılar, uluslararası göç hareketlerine katılarak her ne kadar kaynak ülkelerden ayrılmış olsalar da ülkeleri ile olan sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkileri devam etmektedir. İki ayrı ülke arasında kurulacak ticari ilişkiler, kaynak ülkedeki kurumsal bilginin ve teknolojinin Türkiye’ye aktarımı ekonomi açısından önemlidir.

Yerleşik yabancıların yukarıda ifade edilen olumlu ekonomik etkileri yanında doğrudan ya da dolaylı olumsuz bazı ekonomik etkileri de bulunmaktadır. Yurtdışı bağlantılarıyla destinasyona gelecek turistlere evlerini kiraladıkları, aracılık yaparak konaklama ve diğer turistik hizmetler için çeşitli faaliyetlerde buldukları bilinmektedir. Bu durum her ne kadar kayıt dışı ekonominin oluşması olarak görülse de Türkiye imajına yapacağı katkılar, turist akışlarına sağlayacağı ek artışlar gözetilerek tüm boyutlarıyla fayda-maliyet analizi yapılarak değerlendirilmelidir. Bir diğer olumsuz etki ise destinasyonda kiralık ve satılık emlak fiyatları başta olmak üzere genel fiyat düzeylerinin yerleşik yabancılar göre düzenlenmesinin yöre halkı açısından dezavantajlı bir durum yaratmasıdır.

2.2.3. Çevresel Etkileri

Yerleşik yabancılardan bazıları özellikle eski, harabe olmuş konutları satın alma yoluna giderek, restorasyonunu yaptırmakta, hem atıl durumda bulunan, hem de görsel bir çirkinlik yaratan konutların destinasyona kazandırılmasına katkılar sunmaktadırlar. Yerleşim alanı seçimlerinde daha çok şehir merkezinden, şehirleşmeden görece uzak

alanlarda gayrimenkul ediniminde bulunan yerleşik yabancılar; yol, su, elektrik gibi altyapı yatırımlarının başlatılmasında öncülük edebilmektedirler.

Emekli ve yaşam biçimi göçleri destinasyonun yerleşim alanının genişlemesine yol açmaktadır. Bu göçlerin çevresel açıdan oluşturduğu etkiler, konut talepleri ve gayrimenkul edinimleri ile bağlantılı olmaktadır (Südaş, 2009). Bu durum destinasyonda çevresel açıdan ciddi değişimler yaratabilecek bir olgudur (Çil, 2013). Destinasyonda bir taraftan turizm işletmelerinin konumluk yer için arazi talepleri, diğer taraftan yerleşik yabancıların konut talepleri arazi arzının artırılması hususunda bir baskı unsuru oluşturmaktadır. Arazi talebini karşılayabilmek adına tarım arazileri konut yapımları için dönüştürülmekte, portakal, limon bahçelerinde ağaçlar sökülerek araziler açılmaktadır. Bu durum destinasyonun fiziki görüntüsünün, biyolojik yapısının ve kentsel kimyasının değişimine yol açmaktadır.

Destinasyonun otantik, sahil kasabası ruhu, betonarme binalarla, birbirinden ayrıık sitelerle fiziki açıdan şekil değiştirebilmektedir. Arazi üretimi destinasyonun doğal çevresinde flora ve faunaya zarar verecek düzeylere ulaşarak ekolojik dengeyi bozabilmektedir. Yerleşik yabancıların belli bölgeleri tercih etmeleri, çok kısa zamanda kırsal alanları şehirlere dönüştürmektedir. Çok katlı binaların inşa edilmesi, yeşil alanların hızlı biçimde azalması, doğal ve yapılı çevreyi şekillendirmektedir. Bu durum çevre açısından geri döndürülemez sonuçlarıyla çevresel bozulmalara yol açmaktadır. (Marjavaara, 2008).

Hem turizm hareketlerinin hem de uluslararası göçlerin ana motivasyonlarından olan doğal çevrenin ve güzelliklerin tahrip edilmemesi için en azından bundan sonraki dönemlerde başta yerel yönetimler ve kamu idaresinin gerekli planlamaları ve yasal düzenlemeleri yapması ve uygulaması önem arz etmektedir. Bir diğer taraftan yerleşik yabancıların altyapı hizmetlerine yönelik talepleri yerel yönetimlerin yükünü artırmaktadır. Marmaris gibi göç alan kıyı şeritlerinde göçün bir sonucu olarak yerleşim alanlarının yayılışı sürmekte ve ulaşım, su, elektrik gibi altyapı hizmetlerinde aksamalara sebep olabilmektedir.

3. Araştırma Yöntemi

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden açık uçlu, keşifsel bir metot olan derinlemesine görüşme (Baş ve Akturan, 2013) yapılmış, yarı yapılandırılmış soru formu aracılığıyla veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi ile bireylerin ya da grupların inançları, tutumları, değerleri ve düşünceleri ortaya çıkarılabildiği için bu yöntem tercih edilmiştir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk ve diğer, 2012:240-241). Bu doğrultuda ilk olarak araştırma alanıyla ilgili literatür taraması yapılmış, alanında uzman kişilerden görüş alınarak araştırma soruları oluşturulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler kodlanmış, temalar bulunmuş, kodlar ve temalar düzenlenerek bulgular tanımlanmış, sayısallaştırılmış, frekans ve yüzde kullanılarak yorumlanmıştır. Saha çalışmasında araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için; nitel araştırmalarda gözlemin doğruluğuna bakılması esnasından hareketle çalışma alanında her tür veri kayıt altına alınmıştır. Verilerin gözlemlenerek kayıt altına alınmasında, iki araştırmacı sürece dahil olmuş, sonuçların güvenilir olarak tarafsız toplanması, detaylı

olarak gerçeği yansıtması, dolayısıyla iç geçerliliğin sağlanmasına çalışılmıştır. Araştırmanın geçerliliğini sağlamak için görüşmede kayıt altına alınan notlar katılımcılar tarafından tekrar incelenmiş, teyit edilmiş böylece güvenilirliği artırmada en etkili yöntem olan katılımcı kontrolü sağlanmıştır (Büyüköztürk vd, 2012). İç geçerlilik iki araştırmacının verileri ayrı ayrı incelenerek karşılaştırması ile artırılmıştır. Dış geçerlilik için araştırmanın her bir aşamasında alanında uzman olan akademisyenlerden görüş alınması yoluyla tanımlamaların iyi yapılması sağlanarak diğer araştırmacıların sonuçları anlamasını sağlayacak dönüştürmeler yapılmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırma kapsamında; “Daha önceleri Türkiye’de ikamet etmemiş ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmadığı halde, hayatının belli bir döneminde Türkiye’ye yerleşen, Türkiye’de mal-mülk edinen veya uzun süreliğine kiralayan ve yılın en azından yarısından fazlasını Türkiye’de geçiren yerleşik yabancıların”; ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan yöre turizmine etkileri Muğla ili Marmaris ilçesi sınırları çerçevesinde ele alınmıştır.

Bu çalışmada, yerleşik yabancıların sosyo-demografik özellikleri, Türkiye’deki yasal durumları, kalış süreleri, Marmaris’e yerleşme nedenleri, Marmaris’i tanıdıklarına önerme nedenleri, yerel halk ve turistlerle iletişimleri ve yerleşik yabancıların Türkiye üzerindeki olumlu etkilerine yönelik görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Türkiye açısından önemli bir turizm destinasyonu olan Muğla ili Marmaris ilçesindeki yerleşik yabancıların Marmaris’e yönelik görüşlerinin bilinmesi, yöre turizmine etkilerinin neler olabileceğinin belirlenmesi, yöre turizmine katkı sağlanması açısından önemli bir çalışma olup, konu ile ilgili yapılacak olan çalışmalara da ışık tutacaktır.

3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Belirlenen sınırlılıklar, araştırmanın daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlayacaktır. Araştırmanın en önemli sınırlılığı yerleşik yabancıların kendileri ile ilgili gerçekleştirilen saha çalışmasına bazı ön yargılarla yaklaşımları ve çekimser davranışlarıdır. Bu çekimser ve ön yargılı yaklaşımlarının bir sonucu olarak ekonomik açıdan sorulan birtakım sorulara cevap verme durumunun azaldığı gözlemlenmiştir. Araştırmanın sadece Marmaris ilçesi sınırları ile belirlenmiş olması, bu sınırların dışındaki bölgelerde yaşayan yerleşik yabancılarla karşılaştırma yapılmasını engellediği için araştırmanın bir diğer kısıtını oluşturmaktadır. Bir diğer kısıt ise araştırmanın 01.02.2016 ile 01.04.2016 tarihleri arasında yürütülmesi açısından zaman faktörünün azlığı olarak belirlenmiştir.

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Muğla ili Marmaris ilçesine göç etmiş yerleşik yabancılar oluşturmaktadır. Yöredeki yerleşik yabancıların nüfus bilgilerini almada bazı teknik/ıdari sıkıntılar olduğundan detaylı bilgi verilememektedir. 09.03.2016 tarihli dilekçemize istinaden 04.04.2016 tarihinde tarafımıza ulaşan; T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Göç Politika ve Projeleri Daireleri Başkanlığı’nın 951048041-042/12738 sayılı cevap yazısına istinaden Muğla ili Marmaris ilçesinde ikametli olarak bulunan yabancıların sayısı 21.03.2016 tarihi itibarıyla 2.843 kişidir. Aşağıda dağılımları paylaşılmıştır:

Tablo 1: Marmaris İlçesi'nde İkametli Olarak Bulunan Yabancıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Uyruk Adı	Erkek	Kadın	Toplam
Birleşik Krallık	348	734	1.082
Rusya Federasyonu	62	303	365
Ukrayna	82	138	220
Almanya	98	97	195
Hollanda	32	79	111
Diğer	307	563	870
TOPLAM	929	1914	2843

Kaynak: (İçişleri Bakanlığı, 2016).

Nitel araştırmalarda derinlemesine araştırma önemli olduğu için, büyük bir örneklem şartı yoktur (Ritchie, Lewis ve Elam, 2006). Çalışmada amaç bilginin maksimum düzeyde elde edilmesi olduğundan, sahada yeni bilgi gelmediği noktada örnekleme dahil etme durdurulmuştur. Çünkü amaçlı örnekleme bilgilerin tekrarlanmaya başlaması ilk ölçüt olarak kabul edilmektedir (Creswell, 2014). Araştırmanın örnekleme yöntemi kartopu örnekleme olarak belirlenmiştir. Kartopu örneklemede öncelikle evrene ait birimlerden birisi ile temas kurulur. Temas kurulan birimin yardımıyla ikinci birime, ikinci birimin yardımıyla üçüncü birime gidilir. Bu şekilde, bir kartopunun büyümesi gibi örnekleme büyüklüğü genişlemektedir (Yazıcıoğlu, 2004). Yapılan derinlemesine görüşmeler katılımcılarla yüz yüze gerçekleştirilmiş, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler toplanmıştır. Görüşmeler iki araştırmacı tarafından yürütülmüş, soru formunda yer alan sorular İngilizce, Rusça ve Türkçe dillerinden katılımcının tercih ettiği dile göre sorulmuş, ses kaydı alınmasını istemedikleri için katılımcıların cevapları araştırmacılar tarafından yazılarak kayıt altına alınmıştır. Yapılan görüşmelerde 27 yerleşik yabancıya ulaşılmış olup, görüşme formu yardımıyla elde edilen bilgiler, içerik analizi ile temalara ayrılarak gruplandırılmış ve karşılaştırılmalı olarak analizleri yapılmış, frekans ve yüzde dağılımları ile sıklık ifadeleri sıralamalar oluşturularak; araştırmanın amacına uygun olarak yöntem gerçekleştirilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada hedef kitle olarak Muğla ili Marmaris ilçe sınırları içerisinde yaşayan yerleşik yabancılar seçilmiştir. Araştırmanın verileri 01.02.2016 ile 01.04.2016 tarihleri arasında toplanmıştır. Ayrıca verilerin toplanmasında, araştırma konusuyla ilgili olan kitap, makale, rapor, tez, ilgili resmi kurumlar tarafından yayımlanan raporlar toplanmış ve incelenmiştir. Araştırmanın literatür kısmı elde edilen kaynakların incelenmesi ile oluşturulmuştur.

4. Bulgular

Katılımcılar ile derinlemesine görüşmelerde, yarı yapılandırılmış soru formunda yer alan kırk üç soru (demografik özellikler dahil) sorularak veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak bulgular tanımlanmış, rakamsal ifadelerle dönüştürülmüş, frekans ve yüzde kullanılarak yorumlanmıştır. "Yerleşik Yabancıların Turizme Etkileri: Marmaris İlçesi Örneği" isimli çalışma kapsamında 27 yerleşik yabancı ile yüz yüze görüşülmüştür. Tablo 2'de Marmaris ilçesinde görüşülen yerleşik yabancıların demografik bilgileri yer almaktadır.

Tablo 2: Yerleşik Yabancıların Demografik Dağılımları

Değişkenler		f	%
Yaş	18-35	5	18.52
	36-49	6	22.22
	50-64	9	33.33
	65 üzeri	7	25.93
	Toplam	27	100
Cinsiyet		f	%
	Erkek	11	40.74
	Kadın	16	59.26
	Toplam	27	100.00
Milliyet		f	%
	Britanya	14	51.86
	Rusya	12	44.44
	Almanya	1	3.7
	Toplam	27	100
Türkiye'deki Yasal Durum		f	%
	Oturma İzni	17	62.96
	TC Vatandaşı	3	11.11
	Çifte Vatandaş	7	25.93
	Toplam	27	100
Eğitim Seviyesi		f	%
	Temel Eğitim	14	51.86
	Üniversite	11	40.74
	Diğer (mesleki kurslar)	2	7.4
	Toplam	27	100
Meslek		f	%
	Emekli	13	48.15
	İşletmeci/İş Sahibi	5	18.52
	Ev Hanımı	4	14.82
	Diğer	2	7.41
	Muhasebe	1	3.7
	Hemşire	1	3.7
	Mühendis	1	3.7
Toplam	27	100	
Medeni Durum		f	%
	Bekar	5	18.52
	Eşi Ölmüş	2	7.41
	Boşanmış	1	3.7
	Birlikte Yaşıyor	1	3.7
	Evlü	18	66.67
Toplam	27	100	
Gelir Durumu (Aylık)		f	%
	1000€ ve altı	11	40.74
	1001-2500€	5	18.52
	2501-5000€	7	25.93
	5001-7500€	1	3.7
	10001-15000€	1	3.7
	15000€ ve üstü	2	7.41
Toplam	27	100	

Örneklemede yer alan kişilerin “Yaş Değişkenine Göre Dağılımları” ilk diliminde %33.33’ü (50-64 yaş grubu) gelmektedir. Bu grubu %25.93 ile (65 yaş üzeri), %22.22 ile (36-49 yaş grubu) ve %18.52 ile (18-35 yaş grubu) takip etmektedir. “Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı”na bakıldığında % 59.26’sını kadınlar, %40.74’ünü ise erkekler oluşturmaktadır. “Milliyet Değişkenine Göre Dağılımları”na bakıldığında %51.86’sı Britanya, %44.44’ü Rusya ve %3.7’sini ise Almanya oluşturmaktadır. Yerleşik yabancılar “Türkiye’deki Yasal Durumları” değişkeni açısından incelendiğinde büyük çoğunluğu %62.96’sı oturma iznine sahiptir. %25.93’ü çifte vatandaş ve %11.11’i ise T.C. vatandaşdır. Görüşme yapılan katılımcıların “Eğitim Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımları”na bakıldığında; %51.86’sı temel düzeyde eğitime sahipken, %40.74’ü ise üniversite mezunudur. Katılımcıların %7.41’i ise mesleki kurslarla eğitimini tamamlamıştır. “Meslek Değişkenine Göre Dağılımları” incelendiğinde; %48.15’i emekli, %18.52’si işletmeci/iş sahibi, %14.82’i ev hanımıdır. Katılımcıların %7.41’i mesleklerini belirtmemeyi tercih etmiştir. %3.7 oranlarıyla bir muhasebeci, bir hemşire ve bir mühendis de katılımcılar arasındadır. “Medeni Durum Değişkeni” açısından katılımcıların %66.67’si evli, %18.52’si bekâr, %7.41’inin ise eşi ölmüştür. Katılımcıların %3.7’si boşanmış, diğer % 3.7’si ise birlikte yaşamaktadır. Katılımcıların “Gelir Durumu (Aylık) Değişkenine Göre Dağılımları” incelendiğinde; %40.74’ü 1000€ ve altı gelire sahiptir. Bunu %25.93 ile 2501-5000€ gelire sahip olan katılımcılar, % 18.52 ile 1001-2500€ gelire sahip olanlar takip etmektedir. 15000€ ve üstü gelire sahip olan katılımcıların oranı %7.41, 5001-7500€ arası ve 10001-15000€ arası gelire sahip katılımcıların oranı ise %3.7’dir.

Tablo 3: Ortalama Harcama Durumu (Aylık) Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
500€ altı	3	11.11
500-999€	11	40.74
1000-1999€	6	22.22
2000€ ve üstü	7	25.93
Toplam	27	100.00

“Katılımcıların Ortalama Harcama Durumu Değişkenine Göre Dağılımları” incelendiğinde; aylık ortalama 500-999€ arası harcama yapan katılımcıların oranı %40.74, 2000€ ve üstü harcama yapanların oranı %25.93’tür. Oransal açıdan üçüncü sırada % 22.22 oranıyla yer alan 1000-1999€ arası harcama yapan katılımcıları, 500€ altı harcama yapan %11.11 orana sahip katılımcılar izlemektedir.

Tablo 4: Türkiye’de Buldukları Dönemde Harcamalarının Gelirleri İçindeki Payı Değişkenine Göre Ortalama Dağılım

Harcama Alanı	f	Ortalama %	Sıralama
Beslenme ve Gıda	7	30.43	1
Faturalar (elektrik, su vb.)	7	26.43	2
Sağlık	3	10	3
Ev Bakımı ve Hizmetleri	3	9.67	4
Yakıt (araç için)	2	9	5
Kişisel Bakım	6	8.83	6
Tatil	4	8.25	7
Kültür ve Sanat Faaliyetleri	4	7	8
Ulaşım	4	7	
Cevaplandırmak İstemeyen	20	-	9

Yerleşik yabancıların “Türkiye’de Buldukları Dönemde Yaptıkları Harcamaların Gelirleri İçindeki Payı Değişkenine Göre Ortalama Harcamaları”na bakıldığında; “Beslenme ve Gıda” harcamaları % 30.43 ile 1. sırada yer almaktadır. “Faturalar (elektrik, su vb.)” ise %26.43 ile 2. sırada yer almaktadır. Yerleşik yabancıların ortalama gelirlerinin yaklaşık %56.86’sının bu iki ana kaleme harcadığını göstermektedir. Katılımcıların “Sağlık” harcamaları %10 ile 3. sırada, “Ev Bakımı ve Hizmetleri” %9.67’i ile 4. sırada, “Yakıt (araç için)” %9 ile 5. sırada, “Kişisel Bakım” %8.83 ile 6. sırada, “Tatil” %8.25 ile 7. sırada, “Kültür ve Sanat Faaliyetleri” ve “Ulaşım” %7’i ile 8. sırada yer almıştır. Katılımcılardan 20’si yaptıkları harcamalar ve gelirleri içindeki payı hakkında bilgi vermemeyi tercih etmiş ve araştırmanın önemli kısıtlarından birini oluşturmuştur.

Tablo 5: Yerleşik Yabancıların Bildikleri Dil/Diller Değişkenine Göre Sıralaması

	f	Sıralama
İngilizce	25	1
Türkçe	13	2
Rusça	10	3
Almanca	1	4
Fransızca		

“Yerleşik Yabancıların Bildikleri Dil/Diller Değişkenine Göre Sıralamaya” bakıldığında; İngilizce 1. sırada (f=25), Türkçe 2. sırada (f=13), Rusça 3. sırada (f=10) ve Almanca ile Fransızca (f=1) 4. sırada yer almıştır.

Tablo 6: Yerleşik Yabancıların Türkçe Dil Yeterlilik Düzeyi Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Hiç	3	11.11
Temel	14	51.85
Orta	1	3.7
İyi	5	18.52
Çok İyi	4	14.82
Toplam	27	100.00

Tablo 6’ya göre “Yerleşik Yabancıların Türkçe Dil Yeterlilik Düzeylerinin Dağılımı” incelendiğinde; %51.85’i temel, %18.52’si iyi, %14.82’si çok iyi ve %3.7’si Türkçeyi orta derecede bildiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan %11.11’i ise hiç Türkçe bilmediğini belirtmiştir.

Tablo 7: Yerleşik Yabancıların Türkçeyi Gündelik Hayatta Kullandıkları Alanların Sıralaması

	f	Sıralaması
Alışveriş	21	1
Arkadaş Çevresi	16	2
Aile İçi	14	3
İşyeri	5	4
Resmi Daire	3	5

“Yerleşik Yabancıların Türkçeyi Gündelik Hayatta Kullandıkları Alanların Sıralaması” Tablo 7’de gösterilmiştir. Yerleşik yabancılar Türkçeyi en fazla alışverişte

(f=21) kullandıklarını ifade etmişler ve alışveriş 1. sırada yer almıştır. 2. sırada arkadaş çevresi (f=16) ve onu takip eden aile içi (f=14) 3. sırada yer almıştır. 4. sırada işyeri (f=5) ve son sıra olan 5. sırada resmi daire (f=3) bulunmaktadır.

Tablo 8: Yerleşik Yabancıların Yaşadığı Evin Mülkiyet Durumu Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Kendine Ait	12	44.44
Kiralık	15	55.56
Toplam	27	100.00

Tablo 8'e göre; Marmaris'te yaşayan ve araştırmaya katılan yerleşik yabancıların % 44.44'ünün (f=12) Marmaris'te kendilerine ait evi bulunmaktadır. Katılımcıların %55.56'sı (f=15) ise kiralık bir evde oturmaktadır.

Tablo 9: Yerleşik Yabancıların Türkiye'de Başka Mülkiyete Sahip Olma Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Ev	3	11.11
Arsa	2	7.41
Dükkan	2	7.41
Yok	20	74.07
Toplam	27	100.00

Tablo 9'a göre katılımcıların "Türkiye'de Başka Mülkiyete Sahip Olma Değişkenine Göre Dağılımları" incelendiğinde %74.07'sinin (f=20) başka bir mülkü olmadığı, %11.11'inin (f=3) evi, %7.41'inin arsası (f=2) ve %7.41'inin (f=2) dükkanı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10: Yerleşik Yabancıların Türkiye'de Çalışma Durumu Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Evet	9	33.33
Hayır	18	66.67
Toplam	27	100.00

Araştırmaya katılan "Yerleşik Yabancıların Türkiye'de Çalışma Durumu Değişkenine Göre Dağılımları" incelendiğinde; %66.67'si (f=18) herhangi bir işte çalışmadıklarını, %33.33'ü (f=9) ise bir işe sahip olduklarını, çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 11: Yerleşik Yabancıların Türkiye'de Çalıştıkları İş Alanı Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Turizm	8	88.89
Diğer	1	11.11
Toplam	9	100.00

Tablo 10 ile bağlantılı olarak oluşturulan ve "Türkiye'de Çalışan Yerleşik Yabancıların Çalıştıkları İş Alanı Değişkenine Göre Dağılımları" incelendiğinde

%88.89'u (f=8) turizm sektöründe, %11.11'i (f=1) farklı bir sektörde çalıştığını ifade etmiştir.

Tablo 12: Yerleşik Yabancıların Türkiye'de Çalıştıkları İşteki Konumları Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
İşveren	2	22.22
Çalışan	7	77.78
Toplam	9	100.00

Tablo 11 ile bağlantılı olarak oluşturulan Tablo 12'de "Yerleşik Yabancıların Türkiye'deki Çalıştıkları İşteki Konumları" değişkenine göre % 77.78'si (f=7) çalışan ve %22.22'si (f=2) ise işveren konumundadır.

Tablo 13: Yerleşik Yabancıların Konutlarında Kısmi Zamanlı veya Sürekli Çalışan (Temizlik, Bahçe, Havuz vb. İçin) Bulunması Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Evet	9	33.33
Hayır	18	66.67
Toplam	27	100.00

Katılımcıların "Konutlarında Kısmi Zamanlı veya Sürekli Çalışan (temizlik, bahçe, havuz vb. için) Bulunması Değişkenine Göre Dağılım" incelendiğinde; katılımcıların %66.67'si (f=18) konutlarında çalışan bulunmadığını, %33.33'ü (f=9) ise konutlarında çalışan bulunduğunu ifade etmiştir.

Tablo 14: Yerleşik Yabancıların En Çok Alışveriş Yaptıkları Yerlerin Sıralaması

	f	Sıralama
Süpermarket	21	1
Halk Pazarı	10	2
Market	7	3

Tablo 14'e göre; "Yerleşik Yabancıların En Çok Alışveriş Yaptıkları Yerlerin Dağılımı" incelendiğinde "Süpermarket" (f=21) 1. sırada, "Halk Pazarı" (f=10) 2. sırada ve "Market" (f=7) 3.sırada yer almıştır.

Tablo 15: Yerleşik Yabancıların Türkiye'de Ek Gelir Durumu Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Hayır	24	88.89
Cevap Vermek İstemeyen	3	11.11
Toplam	27	100.00

"Yerleşik Yabancıların Türkiye'de Ek Gelir Durumu Değişkenine Göre Dağılımı" incelendiğinde; katılımcıların %88.89'u (f=24) herhangi bir ek gelirleri bulunmadığını ifade etmiş, katılımcıların %11.11'i (f=3) ise bu soruya cevap vermek istememiştir.

Tablo 16: Yerleşik Yabancıların Dışarıda Yemeğe Çıkma Sıklığına (Haftada) Göre Dağılım

	f	%
Hiç	6	22.22
Haftada 1-2 Defa	17	62.96
Haftada 3 Defa ve Üzeri	4	14.82
Toplam	27	100.00

Tablo 16'ya göre "Yerleşik Yabancıların Dışarıda Yemeğe Çıkma Sıklığına (Haftada) Göre Dağılımı" incelendiğinde; "Haftada 1-2 Defa Yemeğe Çıkarım" diyen katılımcıların oranı %62.96 (f=17) ve "Haftada 3 Defa ve Üzeri Çıkarım" diyenlerin oranı %14.82'dir (f=4). Katılımcılardan %22.22'si (f=6) ise "Hiç Yemeğe Çıkmadığını" ifade etmiştir.

Tablo 17: Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Yaşama Süresi Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
2-3 Yıl	3	11.11
4-5 Yıl	2	7.41
6-8 Yıl	3	11.11
9-10 Yıl	9	33.33
11-15 Yıl	6	22.22
16-20 Yıl	4	14.82
Toplam	27	100.00

Katılımcıların "Marmaris'te Yaşama Süresi" değişkenine göre dağılımları incelendiğinde; "9-10 yıldır yaşayanlar" %33.33 (f=9), "11-15 yıldır yaşayanlar" %22.22 (f=6), "16-20 yıldır yaşayanlar" %14.82'dir (f=4). Bir başka ifadeyle "10 yıl ve üzerinde bir süredir Marmaris'te yaşayan" katılımcı sayısı 19 ve oransal olarak araştırmaya katılan katılımcıların % 70.37'sini oluşturmaktadır. %11.11 oranıyla "6-8 yıldır yaşayan katılımcılar" (f=3) ile "2-3 yıldır yaşayan katılımcılar" (f=3) yer almaktadır. Araştırmaya katılan katılımcılardan "4-5 yıldır yaşayan katılımcı sayısı" 2 ve oransal dağılımı ise %7.41'dir.

Tablo 18: Türkiye'de Farklı Yerlere Tatil vb. Amaçlarla Gitme Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Hiç Gitmem	5	18.52
Yılda 1-3 Defa Giderim	20	74.07
Yılda 4-5 Defa Giderim	2	7.41
Toplam	27	100.00

Tablo 18'e göre araştırmaya katılan katılımcıların "Türkiye'de Farklı Yerlere Tatil vb. Amaçlarla Gitme Değişkenine Göre Dağılımları" incelendiğinde; "Yılda 1-3 Defa Giderim" diyen katılımcıların oranı %74.07 (f=20), "Yılda 4-5 Defa Giderim" diyenlerin oranı ise %7.41'dir (f=2). Katılımcılardan %18.52'si (f=5) ise "Hiç Gitmem" ifadesinde bulunmuştur.

Tablo 19: Başka Ülkelere Tatil vb. Amaçlarla Gitme Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Hayır	15	55.56
Evet Yılda 1-3 Defa Giderim	12	44.44
Toplam	27	100.00

Katılımcıların “Başka Ülkelere Tatil vb. Amaçlarla Gitme Değişkenine Göre Dağılımları” incelendiğinde; %44.44’ü (f=12) “Yılda 1-3 Defa Giderim” ifadesinde bulunmuş, % 55.56’sı (f=15) ise “Hayır” diyerek gitmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 20: Yerleşik Yabancıların Marmaris’te Kalma Süresi (Ortalama Ay) Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
7-9 Ay	2	7.41
10-12 Ay	9	33.33
12+ Ay	16	59.26
Toplam	27	100.00

Tablo 20’ye göre; “Yerleşik Yabancıların Marmaris’te Kalma Süresi (Ortalama Ay) Değişkenine Göre Dağılımları” incelendiğinde %59.26’sı (f=16) “12 ay ve üzeri” Marmaris’te kalmaktadır. Katılımcılardan “10-12 Ay” arasında Marmaris’te kalanların oranı %33.33 (f=9) ve “7-9 Ay” arasında Marmaris’te kalanların oranı %7.41 (f=2)’dir.

Tablo 21: Yerleşik Yabancıların Marmaris’e Yerleşme Nedenlerine İlişkin Sıralama

	f	Sıralama
İklim Koşulları	13	1
Yaşam Koşullarının Rahatlığı	11	2
Ucuzluk	9	3
Doğal Güzellikler	8	4
İş Kurma ve Çalışma	7	5
Yöre Halkının Tutumu	5	6
Kişisel Nedenler (Evlilik vb.)		

“Yerleşik Yabancıların Marmaris’e Yerleşme Nedenlerine İlişkin Sıralama”yı gösteren Tablo 21 incelendiğinde; “İklim Koşulları” 1. sırada (f=13), “Yaşam Koşullarının Rahatlığı” 2. sırada (f=11), “Ucuzluk” 3. sırada (f=9), “Doğal Güzellikler” 4. sırada (f=8), “İş Kurma ve Çalışma” 5. sırada (f=7) yer almıştır. 6. ve son sırada ise “Yöre Halkının Tutumu” (f=5) ile “Kişisel Nedenler (Evlilik vb.)” (f=5) yer almıştır.

Tablo 22: Marmaris’te Yerleşik Yabancıları Tatmin Eden Unsurlara İlişkin Sıralama

	f	Sıralama
Sosyal Ortam	15	1
İklim Koşulları		
Arkadaşlık	14	2
Doğa	11	3
Yöre Halkının Tutumu	8	4
Ticari Olanaklar	6	5
Eğlence		

Tablo 22’ye göre “Marmaris’te Yerleşik Yabancıları Tatmin Eden Unsurlara İlişkin Sıralama” incelendiğinde, belirtilen ifadelerin sıklıklarına göre 1. sırada; “Sosyal Ortam” (f=15) ve “İklim Koşulları” (f=15), 2. sırada “Arkadaşlık” (f=14), 3. sırada “Doğa” (f=11), 4. sırada “Yöre Halkının Tutumu” (f=8), 5. ve son sırada ise “Ticari Olanaklar” (f=6) ve “Eğlence” (f=6) yer almıştır.

Tablo 23: Yerleşik Yabancıların Marmaris'e Yerleşmeden Önce Yöreye Gelme Sıklığı Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Hiç Gelmedim	2	7.41
1Kez	3	11.11
2 Kez	5	18.52
3 Kez	4	14.82
4 ve Üstü	13	48.14
Toplam	27	100.00

“Yerleşik Yabancıların Marmaris'e Yerleşmeden Önce Yöreye Gelme Sıklığı Değişkenine Göre Dağılımları” incelendiğinde; katılımcıların %48.14'ünün (f=13) “4 ve Üstü Kez”, %18.52'sinin (f=5) “2 Kez”, % 14.82'sinin (f=4) “3 Kez”, %11.11'inin (f=3) “1 Kez” yöreye daha önce geldikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların %7.41'inin (f=2) Marmaris'e yerleşmeden önce yöreye “Hiç Gelmedikleri” araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Tablo 24: Yerleşik Yabancıların Türkiye'deki Hayatlarından Memnun Olma Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Evet Memnunum	19	70.37
Kararsızım	7	25.93
Hayır Memnun Değilim	1	3.7
Toplam	27	100.00

Tablo 24'e göre “Yerleşik Yabancıların Türkiye'deki Hayatlarından Memnun Olma Değişkenine Göre Dağılımları” incelendiğinde; katılımcıların %70.37'si (f=19) Türkiye'deki hayatlarından “Memnun Olduklarını”, %25.93'ü (f=7) “Kararsız Olduklarını” ve %3.7'si (f=1) ise “Memnun Olmadığını” ifade etmiştir.

Tablo 25: Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Oturdukları Dönemlerin Dağılım

	f	%
Sonbahar-İlkbahar-Yaz Ayları	27	100.00
Kış Ayları	23	85.19

“Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Oturdukları Dönemlerin Dağılımları” incelendiğinde; “Sonbahar-İlkbahar-Yaz Ayları”nda katılımcıların tamamı (f=27) Marmaris'te yaşamakta, “Kış Ayları”nda ise katılımcıları %85.19'u Marmaris'te, % 14.81'i ise yurtdışında bulunmaktadır.

Tablo 26: Yerleşik Yabancı Dahil Aynı Evde Yaşayan Kişi Sayısı (Hane Halkı) Değişkenine Göre Dağılım

	f	%
Tek Başına	4	14.82
2 Kişi	15	55.56
3Kişi	5	18.51
4 Kişi	3	11.11
Toplam	27	100.00

Tablo 26'ya göre “Yerleşik Yabancı Dahil Aynı Evde Yaşayan Kişi Sayısı (Hane Halkı) Değişkenine Göre Dağılımları” incelendiğinde, %55.56'sı (f=15) “2 Kişi”, %18.51'i (f=5) “3 Kişi”, %14.82'si (f=4) “Tek Başına” ve %11.11'i ise “4 Kişi” yaşadığı belirlenmiştir.

Tablo 27: Yerleşik Yabancıların Eş, Dost ve Akrabalarının Türkiye'ye Ziyarete Gelme Değişkenine Göre Dağılımı

	f	%
Evet	26	96.3
Hayır	1	3.7
Toplam	27	100.00

“Yerleşik Yabancıların Eş, Dost ve Akrabalarının Türkiye'ye Ziyarete Gelme Değişkenine Göre Dağılımları” incelendiğinde; %96.3'ü (f=26) “Eş, Dost ve Akrabalarının Türkiye'ye Ziyarete Geldiklerini”, %3.7'si (f=1) ise “Kimsenin Ziyarete Gelmediğini” ifade etmiştir.

Tablo 28: Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Yurtdışından Gelen Misafirlerini Ağırlama Sıklıklarının Dağılımı (Yıllık)

	f	%
1-2 Kez	14	51.86
3-4 Kez	10	37.04
5-6 Kez	1	3.7
7 ve Üzeri	1	3.7
Hiç	1	3.7
Toplam	27	100.00

Tablo 28'e göre “Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Yurtdışından Gelen Misafirlerini Ağırlama Sıklıklarının Dağılımları” incelendiğinde; katılımcıların %51.86'sı (f=14) “1-2 Kez”, %37.04'ü (f=10) “3-4 Kez”, %3.7'si (f=1) “5-6 Kez”, %3.7'si (f=1) “7 ve Üzeri Kez” yurtdışından gelen misafirlerini ağırladıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan %3.7'si (f=1) “yurtdışından gelen misafiri olmadığını ve ağırlamadığını” ifade etmiştir.

Tablo 29: Yerleşik Yabancıların Yurtdışındaki Tanıdıklarına Marmaris'i Önerme Durumuna İlişkin Dağılım

	f	%
Evet	26	96.3
Hayır	1	3.7
Toplam	27	100.00

Tablo 29'a göre “Yerleşik Yabancıların Yurtdışındaki Tanıdıklarına Marmaris'i Önerme Durumuna İlişkin Dağılımları” incelendiğinde; katılımcıların %96.3'ü “Evet” diyerek, Marmaris'i yurtdışındaki tanıdıklarına önerdiklerini, %3.7'si (f=1) ise “Hayır” diyerek önermediğini belirtmiştir.

Tablo 30: Yerleşik Yabancıların Yurtdışındaki Tanıdıklarına Marmaris'i Önerme Nedenlerine Göre En Sık Kullanılan İfadelerin Sıralaması

	f	Sıralama
İklim Koşulları	19	1
Arkadaşlık	14	2
Doğa	13	3
Yöre Halkının Tutumu	12	4
Sosyal Ortam		
Komşuluk	10	5
Yiyecek-İçecek İşletmelerinin Kalitesi		

Tablo 30'a göre “Yerleşik Yabancıların Yurtdışındaki Tanıdıklarına Marmaris'i Önerme Nedenlerine Göre En Sık Kullanılan İfadelerin Dağılımları” incelendiğinde; “İklim Koşulları” (f=19) 1. sırada, “Arkadaşlık” (f=14) 2. sırada, “Doğa” (f=13) 3. sırada

yer almıştır. Katılımcıların ifade sıklıklarına göre 4. sırada "Yöre Halkının Tutumu" (f=12) ile "Sosyal Ortam" (f=12) ve 5. sırada "Komşuluk" (f=10) ve "Yiyecek-İçecek İşletmelerinin Kalitesi" (f=10) yer almıştır.

Tablo 31: Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Yaşarken En Çok Rahatsız Eden Unsurların Neler Olduğuna İlişkin En Sık Kullanılan İfadelerin Sıralaması

	f	Sıralama
Hayvanlara Saygısızlık	12	1
Yavaş Bürokrasi		
Altyapı	10	2
Trafik Sistemi	8	3
İletişim Problemleri	7	4
Çevreyi Korumama		
Açık Yazılmayan Fiyatlar	6	5
Sınırlı Eğitim Kurumları	4	6
Eğitim Hizmeti		
Fiyatların Belirsizliği	3	7
Belediye Hizmetleri		
Yiyecek-İçecek İşletmelerinin Kalitesi	2	8
Konaklama İşletmelerinin Kalitesi	1	9
Seyahat Acentelerinin Kalitesi		
Yat ve Deniz Araçlarının Kalitesi		
Satıcıların Rahatsız Etmesi		

Tablo 31'e göre; "Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Yaşarken Kendilerini En Çok Rahatsız Eden Unsurların Neler Olduğuna İlişkin" sorulan soruya verilen cevaplar sıklıklarına göre sıralanmış ve 1. sırada "Hayvanlara Saygısızlık" ve "Yavaş Bürokrasi", 2. sırada "Altyapı", 3. sırada "Trafik", 4. sırada ise "İletişim Problemleri" ve "Çevreyi Korumama" yer almıştır. Katılımcıların verdiği cevapların sıklıklarına göre; 5. sırada "Açık Yazılmayan Fiyatlar", 6. sırada "Sınırlı Eğitim Kurumları" ve "Eğitim Hizmeti", 7. sırada "Fiyatların Belirsizliği" ve "Belediye Hizmetleri", 8. sırada "Yiyecek-İçecek İşletmelerinin Kalitesi", 9. ve son sırada ise, "Konaklama İşletmelerinin Kalitesi", "Seyahat Acentelerinin Kalitesi", "Yat ve Deniz Araçlarının Kalitesi ile "Satıcıların Rahatsız Etmesi" yer almıştır.

Tablo 32: Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Yerel Halk İle Arkadaşlık, Dostluk, Komşuluk İlişkileri Kurma Değişkenine Göre Dağılımı

	f	%
Evet	26	96.3
Hayır	1	3.7
Toplam	27	100.00

"Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Yerel Halk İle Arkadaşlık, Dostluk, Komşuluk İlişkileri Kurma Değişkenine Göre Dağılımları" incelendiğinde; %96.3'ü (f=26) "Yerel Halk ile Arkadaşlık, Dostluk ve Komşuluk İlişkisi Kurduklarını" ifade etmişlerdir. Katılımcıların %3.7'si (f=1) ise "Yerel Halk ile Arkadaşlık, Dostluk ve Komşuluk İlişkisi Kurmadığını" ifade etmiştir.

Tablo 33: Yerleşik Yabancıların Marmaris'e Gelen Turistler İle İletişim Kurma Değişkenine Göre Dağılımı

	f	%
Evet	27	100.00
Toplam	27	100.00

Tablo 33'e göre; "Yerleşik Yabancıların Marmaris'e Gelen Turistler İle İletişim Kurma Değişkenine Göre Dağılımları" incelendiğinde; katılımcıların tamamı (f=27) Marmaris'e gelen turistler ile iletişim kurduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 34: Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Sosyal Sorumluluk Projelerinde Yer Alma Değişkenine Göre Dağılımı

	f	%
Evet	7	25.93
Hayır	20	74.07
Toplam	27	100.00

Tablo 34'e göre; "Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Sosyal Sorumluluk Projelerinde Yer Alma Değişkenine Göre Dağılımları" incelendiğinde; katılımcıların %25.93'ü (f=7) "Sosyal Sorumluluk Projelerinde Yer Aldıklarını", %74.07'si (f=20) ise "Sosyal Sorumluluk Projelerine Katılmadıklarını" ifade etmişlerdir.

Tablo 35: Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Yerel Halkın Düzenlediği Aktivitelere Yer Alma Değişkenine Göre Dağılımı

	f	%
Evet	11	40.74
Hayır	16	59.26
Toplam	27	100.00

"Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Yerel Halkın Düzenlediği Aktivitelere Yer Alma Değişkenine Göre Dağılımı" incelendiğinde; katılımcılardan % 40.74'ü (f=11)"Aktivitelere Katıldıklarını", %59.26'sı (f=16) ise "Aktivitelere Katılmadıklarını" belirtmişlerdir.

Tablo 36: Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Sivil Toplum Örgütü Üyeliği Değişkenine Göre Dağılımı

	f	%
Evet (Hayvan Koruma)	1	3.7
Hayır	26	96.3
Toplam	27	100.00

Tablo 36'ya göre; "Yerleşik Yabancıların Marmaris'te Sivil Toplum Örgütü Üyeliği Değişkenine Göre Dağılımı" incelendiğinde %96,3'ü (f=26) "Hayır" cevabını vermişlerdir. Katılımcıların %3,7'si (f=1) ise "Evet" cevabını vererek, hayvanları koruma üzerine bir sivil toplum örgütünde üye olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 37: Yerleşik Yabancıların Türkiye Üzerindeki Olumlu Etkilerine İlişkin Görüşlerinin Sıralaması

	f	Sıralama
--	---	----------

Yöre Turizmine Katkı	15	1
Kültürel Zenginliğe Katkı	13	2
Yeni İş Olanaklarının Yaratılmasına Katkı		
Vergi Gelirine Katkı		
Farklı Dinsel İnanışların Anlaşılmasına Katkı	11	3
İşgücüne Katkı	8	4
Hayır, Olumlu Etkiye Sahip Olduklarını Düşünmüyorum	1	5

Araştırmaya katılan yerleşik yabancılar, Türkiye'ye yönelik olumlu katkıları ile ilgili beş farklı ifadeye bulunmuşlar ve farklı sıklıklarda birden fazla görüşlerini ifade etmişlerdir. "Yöre Turizmine Katkı" ifadesi katılımcılardan 15'i tarafından (sıklık açısından 1. sırada), "Kültürel Zenginliğe Katkı", "Yeni İş Olanaklarının Yaratılmasına Katkı" ve "Vergi Gelirine Katkı" ifadeleri katılımcılardan 13'ü tarafından (sıklık açısından 2. sırada), "Farklı Dinsel İnanışların Anlaşılmasına Katkı" ifadesi 11 katılımcı tarafından (sıklık açısından 3. sırada), "İşgücüne Katkı" ifadesi katılımcılardan 8'i tarafından (sıklık açısından 4. sırada) ve "Hayır, olumlu etkiye sahip olduklarını düşünmüyorum" ifadesi ise 1 katılımcı tarafından (sıklık açısından 5. sırada) belirtilmiştir.

Yukarıda tablolar halinde sunulan bulgulara yönelik olarak yerleşik yabancıların yöre turizmine etkileri ağırlıklı olarak sosyo-kültürel ve ekonomik boyutlarıyla ortaya çıkmıştır. Yerleşik yabancıların ekonomik açıdan en önemli katkıları gündelik yaşamlarını sürdürdükleri Marmaris'te hem zorunlu hem de kültürel gereksinimlerini karşılamak için yaptıkları harcamalardır. Barınma gereksinimlerini karşılamak için ev satın alma ya da kiralama yolunu tercih etmektedirler. Her iki durumda da yöredeki emlak piyasasında bir hareketlilik ve ekonomik etkiler yaratmaktadır. Büyük çoğunluğunun çift olarak, bir kısmının çocuklarıyla bir arada yaşadığı yerleşik yabancılar bütçelerinin önemli bir kısmını beslenme, gıda ve faturalara ayırmaktadırlar. Marketlerden ve yerel pazarlardan alışveriş yapan yerleşik yabancılar, yöredeki perakende işletmelerine ve pazarcılara gelir yaratmaktadır. Orta gelir grubundan oluşan gelir düzeyleriyle yerleşik yabancılar kültürlerinin bir parçası olan dışarıda yeme-içme ve eğlence alışkanlıklarını devam ettirmekte, özellikle düşük sezonda ilçede açık olan az sayıdaki (yüksek sezona göre) yiyecek-içecek işletmeleri için ekonomik açıdan bir değer yaratabilmektedirler. Evlerinin bakım, onarım, temizlik, bahçe düzenlemesi işleri yöredeki insan kaynağından karşılanmakta, yöredekiler için istihdam ve gelir olanağı yaratmaktadır. Yerleşik yabancılar emekli maaşlarını, köken ülkeden gelen gelirlerini ve birikimlerini yaşamlarının büyük kısmını geçirdikleri Türkiye'de harcamakta ve buradaki bankalara transfer etmektedirler. Çalışan yerleşik yabancılar ise çoğunluğu işgören olmak üzere üretime katılmaktadır. Çalışanların önemli bir kısmının turizm sektöründe çalışması araştırmada elde edilen dikkat çekici bulgular arasındadır. Sektörün yabancı dil bilen insan kaynağı ihtiyacının bir kısmı çalışan yerleşik yabancılar ile karşılanmaktadır. Beşeri sermaye katkılarıyla yerleşik yabancılar, bilgi ve tecrübelerini yaptıkları işlere aktarmakta ve üretim açısından ek katkılar sunmaktadırlar. Türkiye'de vergi vererek vergi gelirlerine katkı yaratan yerleşik yabancılar, yöreye gelen turistlere göre yaptıkları harcamalarla yerel ekonomi üzerinde çok daha fazla pozitif etkiler yaratmaktadır. Ayrıca yıl içerisinde Türkiye'nin farklı turizm destinasyonlarını ziyaret etmekte ve oralarda da harcamalar yaparak, turizm işletmelerine dolayısıyla ülke ekonomisine ek gelirler yaratmaktadır.

Yerleşik yabancıların sosyo-kültürel açıdan da Marmaris'e ve Marmaris turizmine etkileri tespit edilmiştir. Aynı ortamı paylaşan, farklı kültürlerin insanları alışveriş yaparken, sokakta, yürüyüş yollarında, aynı sokak ya da sitede komşu olarak bir şekilde gündelik yaşamın gereği bir araya gelmekte ve sosyo-kültürel ilişkiler geliştirmektedirler. Dil iletişimde bir engel olarak varlığını sürdürse de temel düzeyde

Türkçe konuşarak arkadaş, dost, komşu olarak Marmarislilerle ilişki kurmaktadır. Zaten Marmaris'e yerleşme nedenleri arasında sosyal ortamdan duydukları memnuniyet, arkadaşlıkları ve yöre halkının tutumlarının etkili olduğunu belirten yerleşik yabancılar, Marmaris'te olmaktan burada yaşamaktan memnun olduklarını, komşularını sevdiklerini dile getirmektedirler. Yerleşik yabancılar içerisinde gönüllülerden oluşan bir grup sosyal sorumluluk projelerinde yer alarak, yerel halkla ortak bir amaç için bir araya gelmekte, yörede düzenlenen yerel etkinliklere ise bir kısmı katılarak yerel halkla kaynaşmaktadır. Yerleşik yabancılar Marmaris'teki yaşam memnuniyetlerini ve yaşantılarını eş, dost ve akrabaları ile paylaştıklarını, Marmaris'e gelmelerini tavsiye ettiklerini, her sene köken ülkeden misafirler ağırladıklarını ifade etmektedirler. Türkiye'nin yurt dışındaki imajının geliştirilmesi, ağızdan kulağa iletişim yoluyla destinasyonun bilinirliğinin ve buralara olacak turist akışının artırılmasında çok değerli etkileri olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Ayrıca görüşme yapılan yerleşik yabancıların tamamının yöreye gelen turistlerle iletişim kurması, araştırmada elde edilen önemli bulgulardan biridir. Marmaris'e gelen, kısa süreli kalış gerçekleştiren turistlerin bizleri yerleşik yabancılardan dinlemeleri, kültürümüzün aktarılması, değerlerimizin tanıtılması ve tekrar ziyaret etmelerinin teşvik edilmesi açısından önemlidir. Marmaris'e gelen turistle iletişime giren, köken ülkesindeki tanıdıklarına Marmaris'i anlatan yerleşik yabancılar Türkiye'nin gönüllü turizm elçiliğini yapmaktadır çıkarımı sanırım yerinde olacaktır.

Bahsedilen tüm bu olumlu etkiler yanında Marmaris'teki birçok işyeri tabelasının, fiyat listelerinin yabancı dilde hazırlanması, özellikle emlak ilanlarında yabancı dilin kullanılması destinasyonun yabancı bir ülkedeymiş gibi görünmesine ve algılanmasına yol açmaktadır. Yerleşik yabancıların bu duruma etkisi yapılan gözlemlerle tespit edilmiştir.

5.Sonuç ve Tartışma

Dünyanın küresel bir köy haline gelmesi, iletişim ve ulaşım alanında yaşanan hızlı gelişmeler ile farklı bir boyuta taşınan ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkiler, kısa süreli turizm hareketlerinin yanında uzun süreli yerleşmeyi, başka bir ifade ile uluslararası göçlerin artışı da beraberinde getirmektedir. Bir taraftan kişilerin yaşadıkları ülkedeki itici faktörlerin etkisiyle (demografik büyüme, düşük yaşam standardı, ekonomik fırsatların eksikliği, politik baskı vb.) gerekse göç etmeyi düşündükleri ülkedeki çekici faktörlerin (iklim, uygun ekonomik koşullar, ekonomik fırsatlar, politik özgürlük vb.) etkisiyle yerleşim amaçlı uluslararası nüfus hareketleri günümüzde önemli bir artış göstermektedir.

Yerleşik yabancıların gerçekleştirdikleri göç hareketi hem hareketin başladığı hem de hareketin sonlandırıldığı alanlar için olumlu ya da olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. 2009 yılında Marmaris'te ikamet eden yabancı göçmen sayısı 2.076 iken 2016 yılında bu sayı 2.843'e ulaşmış ve %36.9 oranında artmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2016). Marmaris ilçesi bu yeni göç hareketinden payını almış ve nüfusuna katılmış yerleşik yabancıları ile nüfusun yaş, milliyet ve dil kompozisyonları değişmeye başlamıştır. Marmaris'teki araştırmaya katılan yerleşik yabancıların %59.26'sı 50-65 yaş aralığında ve %48.15'i emeklilerden oluşmaktadır. Yerleşik yabancıların %51.56'sı Britanya ve %44.44'ü ise Ruslardan oluşmaktadır. %62.86'sının oturma iznine sahip olduğu Marmaris yerleşik yabancılarının %66.67'si çift olarak ve %29.62'si ise eş ve çocukları ile yaşamaktadır. Marmaris'ten mülk satın alanların oranı %44.44'tür ve orta gelir düzeyine sahiptirler. Bu durum daha iyi bir yaşam sürmek için Britanya ve Rusya'dan Marmaris'e yerleşen yabancıların ev alarak, oturma izni alarak, çift ya da çocuklarıyla birlikte yeni evleri/vatanları olarak Türkiye'yi seçtiklerini göstermektedir.

Marmaris'teki yerleşik yabancılar üzerine yapılan araştırmada katılımcıların %70.37'si Türkiye'de ve Marmaris'teki yaşamlarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar Tuna ve Özbek (2012)'in yaptıkları "Yerleşen Yabancılar Güney Ege Bölgesi'nde Göç, Yurttaşlık ve Kimliğin Dönüşümü" isimli çalışmadaki bulguları desteklemektedir (Tuna ve Özbek, 2012). Geçmişte turist olarak geldikleri, deneyimler yaşadıkları ve memnun kaldıkları Marmaris'e yerleşmeleri ve sonrasında da memnuniyetlerinin devam etmesi yeni evlerinde/vatanlarında yaşamlarını sürdüreceklerinin ve toplumun bir parçası olarak yaşayacaklarının önemli bir göstergesidir.

Marmaris yöresinin yerleşik yabancılar tarafından tercih edilmesinde öne çıkan temel faktör iklimdir. Yaşam koşullarındaki rahatlık ve ucuzluk gibi faktörler de bölge tercihini etkileyen unsurlar olarak üst sıralarda yer almıştır. Elde edilen bulgular; "Sosyal ve Ekonomik Yönüyle Fethiye'ye Uluslararası Yabancı Göçü" isimli çalışmadaki bulguları desteklemektedir (Avcı vd., 2008). Araştırmada sosyal ortam, iklim koşulları ve arkadaşlık ortamının Marmaris'te yaşamlarında mutlu olmalarını, tatminlerini sağlayan ana unsurlar olarak ön plana çıkmıştır. Bu bulgular elde edilen deneyimlerin insan için ne kadar önemli olduğunu anlamamız açısından önemlidir. Geçmişte turist olarak bulunduğu destinasyondan mutlu, tatmin olmuş bir biçimde ayrılan, sonra tekrar tekrar aynı yeri ziyaret eden, aradığını bulan turist, bugünün yerleşik yabancıları olarak karşımıza çıkıyor. Turistlerin gelip geçiciliği sık sık literatürde dile getirilirken, bu durum zaman içerisindeki gidiş gelişlerin hiç de geçici olmadığını hatta kalıcılığın önünü açtığını bizlere göstermesi açısından değerli bir bulgu düşünülmektedir.

Marmaris ilçesinden yerleşik yabancıları en çok rahatsız eden unsurlar arasında; birinci sırada yavaş bürokrasi ve hayvanlara saygısızlık, ikinci sırada altyapı eksiklikleri ve üçüncü sırada trafik sisteminin işleyişindeki sorunlar öne çıkmıştır. Türkiye'de e-devlet başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarında teknolojik altyapının güçlendirilerek, işlerin hızla sonuçlandırılması çalışmaları yavaş bürokrasinin ortadan kaldırılması çabasının bir sonucudur. Farklı kültürden insanların bir arada buldukları ortamda olaylara farklı bakış açıları ortaya çıkmakta ve farklı davranış kalıpları gözlemlenebilmektedir. Toplumsal açıdan hayvanlara saygının küçük yaşlardan itibaren verilmesi, basına yansıyan birçok haberde de gördüğümüz dehşetle izlediğimiz kötü muamelelerin önüne geçilmesi, bilinçlendirme için bir gerekliliktir.

Yerleşik yabancıların %40.74'ünün gelir durumu (aylık) 1000€ ve altı, %25.93'ünün 2501-5000€'dur. Marmaris'te buldukları dönemde yerleşik yabancıların ortalama harcama durumu (aylık) incelendiğinde %40.74'ünün 500-999€, %25.93'ünün 2000€ ve üstüdür. Bu harcama miktarı sadece Marmaris'te kaldıkları süredeki harcamalarıdır. Yerleşik yabancıların aylık ortalama harcama miktarları kendi ülkeleri ile kıyaslandığında oldukça düşük miktarlardadır. Bu şartlar altında kendi ülkelerine göre daha rahat yaşam koşullarına ulaştıkları söylenebilir. Yaptıkları harcamalara ve bütçelerindeki paylarına bakıldığında; beslenme-gıda 1. sırada, faturalar 2. sırada, sağlık 3. sırada, ev bakımı ve hizmetleri ise 4. sırada yer almıştır. Yerleşik yabancıların %33.33'ü bir işte çalışmaktadır. Çalışan yerleşik yabancıların %88.89'u turizm sektöründe istihdam edilmektedir. Yörede turizm sektöründe yarı ya da tam zamanlı istihdam edilen yerleşik yabancı sayısına yönelik kapsamlı yapılmış bir çalışmaya rastlanamamıştır. Alandaki bu boşluğun giderilmesi adına yerleşik yabancı istihdamı üzerine bir çalışma yapılarak yöre istihdamına etkisi ortaya çıkarılabilir.

Araştırmaya katılan yabancıların %33.33'ü kısmi zamanlı veya sürekli olarak evlerinde, temizlik, bahçe, havuz vb. işleri için birilerini çalıştırmakta ve yöre halkı açısından istihdam yaratmaktadır. Yörede daha çok süpermarketlerden alışveriş yapmayı tercih eden yerleşik yabancıların %62.96'sı haftada 1-2 defa dışarıda yemek yeme eğilimindedir. Bu durum özellikle düşük sezonda faaliyet gösteren yiyecek-içecek işletmeleri için gelir, kapalı olan birçok işletmenin ise düşük sezonda da açık kalması açısından bir fırsat olarak görülebilir. Yerleşik yabancıların %74.07'lik bir kısmının yılda 1-3 defa Türkiye'de farklı yerlere tatile gitmeleri ülke içindeki turizm işletmeleri açısından gelir etkisi yaratmaktadır. Yabancıların %44.44'ü yılda 1-3 defa Türkiye dışında bir ülkeye tatile gitmektedir. Yurtdışına tatile gidenlerin %63.63'lük kısmı yılın 10-12 ayı Marmaris'te kalmaktadırlar. Yerleşik yabancıların alışkanlıklarını, kültürel bağajlarını yanlarında getirdiklerinin birer kanıtı olabilecek bu bulgular, özellikle işletmelerin üretimden pazarlamaya birçok faaliyetinde Türkiye'deki yerleşik yabancıların istek ve beklentilerini göz önüne alması gerektiği düşüncesindeyiz. Niş bir pazar olarak değerlendirilerek farklı istek ve beklentilerine cevap verilen yerleşik yabancıların destinasyona ve ekonomiye olan katkılarının daha üst seviyelere çıkarılabilmesi söz konusu olacaktır.

Yerleşik yabancılar Marmaris'teki yaşamlarında yöreye en önemli katkılarının turizm sektörüne olduğu yönünde görüşlerini bildirmişlerdir. Kaynak ülkeden eş, dost, akrabalarını davet ederek, gerek evlerinde gerekse konaklama işletmelerinde kalmalarını sağlayarak, Marmaris'e gelen turistlerle kurdukları ilişkiler ve yaptıkları yönlendirmelerle, bilinçli olarak katkılar sunmaktadırlar. Turizmin sürdürülebilirliği için tüm paydaşların desteği gerekmektedir. Bu noktada Marmaris'te yaşayan, turizm bilincine sahip, yaşadığı bu yerle gönül bağı kurmuş, sevmiş yerleşik yabancıların görüş ve önerileri dikkate alınmalıdır. Çünkü onlar; *"Geçmişte turist, bugünün yerleşik yabancı ve gönüllü turizm elçisi, yarının..."*.

6. Öneriler

Çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda; işletmelere, eğitim kurumlarına, yerel halka, medyaya, yerel ve ulusal otoritelere yönelik olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- *İşletmelere Yönelik Öneriler:* İşletmelerin sundukları ürün ve hizmetlerde çeşitlilik ve kalite sağlanarak, yerleşik yabancıların beklentileri karşılanmalıdır. Yerleşik yabancıların, hem yurtdışından ziyaretlerine gelen eş, dost ve akrabalarını bu işletmelere getirebilme, hem de yöreye gelen turistlere bu işletmeleri tavsiye edebilme potansiyelleri gözden kaçırılmamalıdır. Sezonluk çalışan işletmeler için düşük sezonda da faaliyetlerine devam etme, gelir elde etme ve istihdam sağlama açısından yerleşik yabancılar bir fırsat olarak görülmelidir. Yöreyi daha önce ziyaret etmiş, sonrasında yerleşme kararı almış birçok yerleşik yabancıların, farklı kültürleri, yeme-içme ve eğlence alışkanlıkları yakından incelenmelidir. Yöreye, aynı kültür ve coğrafyadan gelen turistlerin tatil deneyimlerinin olumlu sonuçlanması, müşteri tatmini sağlanması ve memnuniyetin artırılması için yerleşik yabancıların tavsiye ve önerileri bilgi kaynağı olarak değerlendirilmelidir. Yerleşik yabancıların sadece turizm işletmelerine değil, yörede bulunan finans, emlak, sağlık, perakende gibi diğer alanlarda faaliyet gösteren işletmelere de sağladığı ve sağlayabileceği katkılar gözden geçirilmelidir. İstek ve beklentileri doğrultusunda yerleşik yabancılar için yeni ürün ve hizmetler sunulmalıdır.
- *Eğitim Kurumlarına Yönelik Öneriler:* Yöreye yerleşen yabancıların bir kısmı, aile olarak eş ve çocuklarıyla birlikte yörede ikamet ettikleri için çocuklarının dil ve

eğitim yeterlilikleri ile yetkinliklerinin geliştirilmesinde destek olunmalıdır. Kültürel birlikteliğin sağlanması ve kültürel zenginliğe katkı için, eğitim kurumlarına ve eğitimcilerle düşen sorumluluklar gözden geçirilmelidir. Yerleşik yabancıların eğitim kurumlarından beklentileri öğrenilmeli ve bu beklentileri karşılayabilecek çözümler üretilmelidir. Düzenlenecek seminerler ve kurslar, farklı dil, din ve kültüre sahip yerleşik yabancıların toplumsal uyumuna katkı sağlayacak biçimde planlanmalıdır.

- *Yerel Halk Yönelik Öneriler:* Yerel halk yerleşik yabancıları toplumun bir parçası olarak görme hususunda bilinçli davranmak durumundadır. Türk misafirperverliğini göstermedeki çabalarını bugün olduğu gibi gelecekte de sunmaları gerekmektedir. Yöre halkı, kültürel değerleri ve hassasiyetleri hakkında, yerleşik yabancılarla konuşarak ve onlara anlatarak olabilecek problemleri çözmede iyi niyetli ve ılımlı bir tavır sergilemelidir. Toplumsal huzur, birlik ve beraberlik için taraflar arasında etkili iletişim kurmak adına yerel halk üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmelidir.
- *Medyaya Yönelik Öneriler:* Yerel, bölgesel, ulusal ölçekteki görsel ve yazılı basının, radyoların ve sosyal medya mecralarının, yerleşik yabancıları göz ardı etmemeleri gerekmektedir. Yöreye yerleşmiş yabancıların sosyal aktiviteleri, düzenledikleri etkinlikler, toplumsal olaylara gösterdikleri tepkiler, toplumsal bütünleşme için medya vasıtasıyla duyurulmaya devam edilmelidir. Yerleşik yabancıların yaşadığı sorunlar ile ilgili olarak toplumsal duyarlılık oluşturulması ve çözümler üretilmesi için medya bir araç olmalı ve seslerini duyurmalarında daha etkin bir rol oynamalıdır. Türkiye'deki yerleşik yabancıların yaşadıkları her türden olay ve gelişme, medya tarafından, tıpkı ülke vatandaşlarında olduğu gibi ele alınmalıdır. Yerleşik yabancıların burada bir yabancı olmaktan öte, kendilerini Türkiye'ye ait hissetmelerinde medyanın göstereceği ilgi ve duyarlılığın katkıları göz ardı edilmemelidir.
- *Yerel ve Ulusal Otoritelere Yönelik Öneriler:* Yerleşik yabancıların yöredeki altyapıya yönelik şikâyetlerinin çözülmesinde, zamansal ve bürokratik engellerden kaynaklanan gecikmelerin giderilmesinde hassasiyet gösterilmelidir. Dil yetersizlikleri ön görülerek; ilgili alanlarda yabancı dil bilen halkla ilişkiler birimlerinin bulundurulmasına, elektrik, su, telefon vb. faturalama işlemlerinde ve ödemelerde kolaylık için birden fazla dilde faturaların hazırlanmasına yönelik çalışmalar başlatılmalıdır. Yerel yönetimler başta olmak üzere, bölgesel ve ulusal ölçekteki kamu otoriteleri reklam ve tanıtım çalışmalarında yerleşik yabancılardan öneri ve destek almalıdır. Yerel yönetimler tarafından yöreye yönelik ortak alınan kararlarda, yerleşik yabancılar da yerel halktan ayırt edilmeden görüş ve önerileri alınmalıdır. Yerleşik yabancılar ve yerel halk arasında diyalogların ve iletişim kanallarının açık tutulması, kutuplaşan değil bütünleşen bir toplumsal yapı oluşturulması hususunda yerel yönetimlere düşen sorumluluklar göz önüne alınarak planlamalar yapılmalı ve politikalar üretilmelidir. Yerleşik yabancıların hem kamusal alanlarda, hem de yerel halkla iletişimini sağlayabilmesi için Türkçe öğrenmelerine destek verilmelidir. Yörenin sahip olduğu doğal güzelliklerin ve yeşil alanların korunarak turizmin kaynaklarının sürdürülebilirliğinin sağlanması için taşıma kapasitesi gözetilerek kent planlamaları yapılmalıdır.

Bundan sonra bu konuda yapılabilecek çalışmalar için araştırmacılara; yerleşik yabancıların orta ve uzun vadeli etkilerinin; demografik yapı, yerel halk, turizm işletmeleri ve yerel yönetimler boyutlarıyla incelenmesi önerilebilir. Ayrıca daha önce

ifade edildiği gibi çalışma Marmaris ilçesi ile sınırlandırılmıştır. Araştırma mikro düzeyde Muğla ili ve makro düzeyde Türkiye'ye yerleşen birçok yabancıya ulaşarak genişletilebilir.

7. Kaynakça

- Aksoy, Z. (2012), "Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim" *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 292-303.
- Avcı, M., Avcı, U. ve Şahin, F. (2008), *Sosyal ve Ekonomik Yönüyle Fethiye'ye Uluslararası Yabancı Göçü*. Muğla: FTSO Yayınları No:1.
- Balkır, C. ve Kırkulak Uludağ, B. (2014), "Türkiye ve Yeni Uluslararası Göçler" İçinde M. Tuna (Editör), *Antalya'da Yaşayan Yerleşik Yabancı Emekli Göçmenlerin Yerel Ekonomiye Etkisi*, Ankara: Sentez.
- Baltacı, F. (2009), İkinci Konut Turizmi Kapsamında Antalya'da Konut Edinen Yabancıların Kentin Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Yapısına Etkileri, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2013), *Nitel Araştırma Yöntemleri*, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bayram, G. (2013), "Antalya'da Yaşayan Yerleşik Yabancıların Sosyal Statüleri ve Kültürel Özellikleri", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Castles, S., & Miller, M. J. (2008), *Göçler Çağı-Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. (İ. Akbulut ve B. Bal, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Creswell, J. W. (2015), *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (Bütün, M. ve Demir, S. B., Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çil, K. (2013), *Yerleşik Yabancıların Türkiye Algılamaları: Antalya Örneği*, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Dirlik, M. (2009), Fethiye'de Mülk Sahibi Yerleşik Yabancıların Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Durumunu Betimlemeye Yönelik Sosyolojik Bir Araştırma, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Fagan, M. Ve Longino, F. (1993), Migrating Retirees, A Source for Economic Development. *Economic Development Quarterly*, 7(1), 98-106.
- Gündoğan, A. (2015), "Yerleşik Yabancılar İbadethane İstiyor", [http://www.hurriyet.com.tr/yerlesik-yabancilar-ibadethane-istiyor- \(01.02.2016\)](http://www.hurriyet.com.tr/yerlesik-yabancilar-ibadethane-istiyor- (01.02.2016)).
- İçduygu, A.ve Sirkeci, İ. (1999), *Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri 75 Yılda Köylerden Kentlere*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- İçduygu, A., Erder, S. ve Gençkaya, Ö. F. (2014). *Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-Devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere*. Koç Üniversitesi, Göç Araştırmaları Merkezi, İstanbul: <https://mirekoc.ku.edu.tr/sites/mirekoc.ku.edu.tr/files/T%C3%BCbitak%20Raporu.pdf>.
- İçişleri Bakanlığı, G. P. (2016), *95104841-042-12378 sayı no*. Ankara: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.
- IOM (2009), *Uluslararası Göç Hukuku Göç Terimleri Sözlüğü* (Cilt 18). Cenevre: IOM
- Kaiser, B. (2007), *Türkiye'deki Avrupa Birliği Yurttaşları: Siyasal ve Toplumsal Katılımın Önündeki Engeller, Kökler ve Yollar-Türkiye'de Göç Süreçleri*, Çevr., A. Kaya ve B. Şahin Dü, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Kozak, N., Kozak, M. A. ve Kozak, M. (2010), *Genel Turizm: İlkeler-Kavramlar*, 2. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Marjavaara, R. (2008), *Second Home Tourism The Root to Displacement in Sweden? "Unpublished Doctoral Thesis"*, Umeå University, Department of Social and Economic Geography, Sweden.
- Milliyet (2017), www.milliyet.com.tr/marmaris-te-yerlesik-yabancilar-ozgecan-mugla-yerelhaber-633626 (06.01.2017).
- O'Reilly, K. Ve Benson, M. (2009), "Lifestyle Migration: Escaping to The Good Life", İçinde Benson, M. Ve O'Reilly, K. (Editörler), *Lifestyle Migrations: Expectations, Aspirations and Experiences*, ss. 1-13, London: Ashgate
- Papastergiadis, N. (2000), *The Turbulence of Migration: Globalization, Deterritorialization and Hybridity*. Cambridge: Blackwell Publishers Ltd.
- Ritchie, J., Lewis, J. ve Elam, G. (2006), "Qualitative Research Practise" İçinde J. Ritchie ve L. Lewis (Editörler), *A Guide for Social Science Students and Researchers Designing and Selecting Samples*, ss. 77-108, London: Sage Publications Ltd.
- Sağır, A. (2011), Kültürel Bütünleşme Bağlamında Antalya'nın Finike İlçesi'ne Yerleşen Turistlerin Sosyolojik Çözümlemesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 49-64.
- Sastry, M. (1992), Estimating The Economic Impacts of Elderly Migration, An Input-Output Analysis. *Growth and Change* (23), 54-79.
- Spalding, A. K. (2013), Lifestyle Migration to Bocas del Toro, Panama: Exploring Migration Strategies and Introducing Local Implications of the Search for Paradise, *International Review of Social Research*, 3(1), 65-84.
- Sunata, U. (2013), Göçmen İşçinin Sıla Hasreti: Bir Yabancılaşma Hikayesi. *Sosyoloji Dergisi*, 2(27), 197-218.
- Südaş, İ. (2009), Uluslararası Emekli Göçünün Türkiye'nin Kıyı Kentleri Üzerindeki Etkileri, 5. *Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, Ankara, 135-148. http://tucaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/280/2015/08/sem5_14.pdf.
- Südaş, İ. ve Mutluer, M. (2008), Ekonomik Etkileri Açısından Türkiye'nin Turizm Merkezlerine Yönelik Avrupalı Göçleri. *Ege Coğrafya Dergisi*, 17 (1-2), 51-59.
- TDK (2017), http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56e3ba5d528b44.91630339, (10.01.2016).
- Toprak, Z. (2009), Yabancı Emekli Yerleşiklerin Yerelde Kamusal Hayata Katılım İstekliliği ve Yerel Halkla İlişkileri (Antalya İçin Bir Yaklaşım), *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 99-137.
- Tuna, M. Ve Özbek, Ç. (2012), *Yerleşen Yabancılar Güney Ege Bölgesi'nde Göç, Yurttaşlık ve Kimliğin Dönüşümü*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- TÜİK (2017), <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (01.02.2017).
- UNWTO. (2016), https://dtxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_annual_report_2014.pdf, (10.01.2016).
- USAK. (2008). *Yerleşik Yabancıların Türk Toplumuna Entegrasyonu*, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, Ankara.
- Ündücü, C., Erdoğan, M. Ve Işık, Ö. (2009). Avrupa'da Uluslararası Emeklilik Göçü ve Bütünleşme Kapsamında Yönetime Katılım Üzerine İnceleme (Costa Del Sol, Tuscany, Algarve ve Malta Örneği). *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 159-189.
- Williams, A. M., King, R. ve Warnes, T. (1997), A Place in The Sun: International Retirement Migration From Northern to Southern Europe. *European Urban and Regional Studies*, 4(2), 115-134.
- Haberler (2016), www.haberler.com/muglali-yabancilardan-turkiye-ye-gelin-cagrisi-8308296-haberi (10.01.2016).

- Deniz Haber (2013), <http://www.denizhaber.com.tr/marmariste-500-yabanci-yattayasiyor-haber-47212>, (10.01.2016).
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2016), www.goc.gov.tr/icerik6/6458-sayili-yabancilar-ve-uluslararasi-koruma-kanunu-yururluge- (20.01.2016).
- Haber 3 (2013), <http://www.haber3.com/marmariste-kopek-barinaklari-yabancilar-tarafindan-yenileniyor-1742031>, (06.01.2016).
- Hürriyet (2016), www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/mugla-haberleri/noel-pazari-koycegiz-ve-marmaris-de_200416, (06.01.2016).
- www.iskanunu.com (2016), <http://iskanunu.com/80-acikacik/505-yabancilarin-calisma-izinlerinde-istisnalar> (06.01.2016).
- Marmaris Manşet (2016), www.marmarismanset.com/haber/marmaris_1/-yabancilardan-kutuphaneye-3-bin-kitap/49058.html, (06.01.2016).
- Sabah (2016), www.sabah.com.tr/egeli/2013/11/14/marmariste-yerlesik-yabancilar-bit-pazari-kurdu (06.01.2016).
- Yazıcıoğlu, Y. E. (2004), *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2014), Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1685-1704.
- Yirik, Ş., Uslu, A. ve Küçük, F. (2015), Yerleşik Yabancıların Türkiye'ye İlişkin Sosyo Kültürel Algılarının Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* (6), 263-282.